

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jan Zeman

**Správní tresty a ochranná
opatření**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Helena Prášková, CSc.

Katedra: Správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 23. 03. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 112 732 znaků včetně mezer.

.....

Jan Zeman

V Praze dne 23. 03. 2024

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí mé diplomové práce doc. JUDr. Heleně Práškové, CSc. za pomoc, vedení, připomínky a vstřícný přístup a dále mým rodičům a blízkým za jejich všestrannou pomoc při mém studiu.

Obsah

Úvod	1
1 Zásady správního trestání	2
2 Správní tresty	7
3 Jednotlivé správní tresty	9
3.1 Napomenutí	9
3.2 Pokuta	10
3.3 Správní trest zákaz činnosti	15
3.4 Propadnutí věci	20
3.5 Propadnutí náhradní hodnoty	24
3.6 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku	25
3.7 Správní tresty ve zvláštních zákonech	30
4 Ochranná opatření	32
4.1 Omezující opatření	32
4.2 Zabrání věci	36
4.3 Zabrání náhradní hodnoty	38
Závěr	40
Seznam použitých zkratk	44
Seznam použitých zdrojů	45
Abstrakt v českém jazyce	49
Abstrakt v anglickém jazyce	50

Úvod

Správní právo je velice rozsáhlá část našeho právního řádu, která upravuje řadu aspektů našeho každodenního života. Mezi nimi i tak důležité, jako jsou doprava, potravinářství, stavebnictví, zdravotnictví nebo celková bezpečnost společnosti. Pro vymáhání právních norem v takto důležitých oblastech a celkovou ochranu společnosti před neblahými vlivy jejich porušování je potřeba, aby existoval spolehlivý systém pro trestání jejich porušování, a nezbytnou součástí takového systému jistě jsou odpovídající tresty. V této práci se zabývám správními tresty a ochrannými opatřeními. Cílem práce je vytvořit komplexní shrnutí problematiky správních trestů a ochranných opatření a navrhnout řešení k nalezeným nedostatkům. Kromě jednotlivých správních trestů a ochranných opatření se rovněž zabývám zásadami, které stanovují požadavky na jejich obsah, rozdíly mezi správními tresty a ochrannými opatřeními i dalšími aspekty dané problematiky. Závěr je pak především věnován zamyšlením nad možným řešením některých problémů v této oblasti. V této práci pracuji zejména s právními normami, odbornou literaturou a judikaturou.

V první kapitole se budu věnovat zásadám správního trestání se zaměřením na ty zásady, které mají největší vliv na obsah správních trestů.

Druhá kapitola na úvod pojednává o správních trestech obecně, o tom, co je jim všem společné, a dále se pak v samostatných podkapitolách zaměřuje na jednotlivé druhy správních trestů obsažených v PřZ. Poslední podkapitola je pak věnována některým, ne však všem správním trestům, které nalezneme ve zvláštních zákonech.

Třetí kapitola seznamuje čtenáře s ochrannými opatřeními. Nejprve obecně pojednává o tom, co mají společné, a následně v podkapitolách se soustředí na konkrétní ochranná opatření uvedená v PřZ.

Závěr obsahuje především mé myšlenky *de lege ferenda* ohledně řešení problémů, se kterými jsem se setkal v odborné literatuře, se správním trestem pokuty a shrnutí tématu této diplomové práce.

1 Zásady správního trestání

Zásady správního trestání jsou vůdčí právní ideje, které tvoří základ pro výkon dané správní činnosti. Jedná se o určitá pravidla, kterými se při své činnosti v rámci řízení o přestupcích musí příslušné orgány řídit. Souhrn těchto zásad, jejich vzájemné působení a vztahy mezi sebou dohromady vytváří systém, jenž pak naplňuje hlavní hodnoty, které stojí v základu právního státu.¹ Obecně můžeme říct, že základní zásady v jednotlivých právních odvětvích nám například umožňují pochopit jejich smysl, podstatu, cíle, a to i jejich jednotlivých institutů. Mají význam jako interpretační vodítko a slouží v aplikační praxi při řešení sporných otázek. Důležitá je též jejich úloha při vytváření zákonů. Obecně tak o základních zásadách můžeme říct, že mají v rámci určitého odvětví význam při jeho poznávání, interpretaci, aplikaci a normotvorbě.²

V PřZ nenajdeme ustanovení, které by výslovně stanovovalo, jaké zásady platí pro oblast správního trestání, je však možné určitý seznam těchto zásad „*dovodit z obecných ústavních požadavků na uplatňování veřejné moci, z obecných principů demokratického a právního státu, dále též z požadavků obsažených v mezinárodních smlouvách, zejména v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech, Evropské úmluvě a v Listině základních práv EU. Význam mají také doporučující evropské dokumenty*“.³

Z těchto dokumentů spolu s judikaturou našeho Ústavního soudu, našich správních soudů a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva vychází, že základní zásady z oblasti soudního trestání platí i pro správní trestání. Základními zásadami správního trestání tedy jsou „*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege, zásada subsidiarity trestní represe, zásada přiměřenosti a individualizace správního trestu, zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, zásada spravedlivého a řádného procesu, zásada legality, zásada ofiiciality, zásada ne bis in idem, zásada presumpce nevinny, zásada zajištění práva na obhajobu, zásada materiální pravdy, zásada vyhledávací a vyšetřovací, zásada rozhodnutí v přiměřené lhůtě*“.⁴

¹ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 49. ISBN 978-80-7502-531-9.

² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 34. ISBN 978-80-7502-576-0.

³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 60. ISBN 978-80-7502-612-5.

⁴ Tamtéž, s. 61.

V odborné literatuře však můžeme najít i rozdílné výčty zásad, které zejména zdůrazňují význam principů dobré správy, tak jak je najdeme v § 2–8 SprŘ. A protože, jak již bylo řečeno, PŘZ v sobě neobsahuje výčet zásad, aplikuje se zde ustanovení § 177 odst. 1 SprŘ, který říká, že se zásady obsažené v § 2 až § 8 SprŘ aplikují, i pokud zvláštní zákon stanoví, že se SprŘ nepoužije, ale sám neobsahuje úpravu, která by odpovídala uvedeným ustanovením.⁵

Uvedené zásady můžeme rozdělit do mnoha kategorií: zásady procesního charakteru, zásady ovládající dokazování v přestupkovém řízení nebo třeba zásady obecně upravující činnost správních orgánů. Přestože většina zásad bude mít vliv na více aspektů správního trestání, a také je nutné je vnímat v kontextu celkového systému těchto zásad, budu se ve zbytku této kapitoly věnovat pouze těm zásadám správního trestání, které podle mého názoru mají největší vliv na správní tresty a ochranná opatření obecně. Tento vliv můžeme pozorovat na tom, jaké správní sankce jsou přípustné, v jakém rozsahu nebo jaký je mezi nimi vztah, ale vliv pochopitelně budou mít i na další atributy správních trestů a ochranných opatření. Takovými zásadami jsou zejména zásady *nulla poena sine lege*, zásada přiměřenosti a individualizace správního trestu, zásada subsidiarity trestní represe a zásada humanismu.

Zásada subsidiarity trestní represe

Tuto zásadu nalezneme v § 2 odst. 3 SprŘ a v oblasti správního trestání zakládá pravidlo, že správní trestání a správněprávní odpovědnost mohou být uplatněny, jen pokud prostředky méně závažné, například prostředky práva pracovního nebo občanského, nejsou pro řešení dané situace dostatečné. Kromě tohoto vztahu povahou meziodvětvového, ale má tato zásada vliv i mezi samotnými prostředky správního trestání. Užití méně závažného prostředku správního trestání je nutné tam, kde postačují k naplnění účelu, a naopak je v takové situaci vyloučeno použití prostředku závažnějšího.⁶ Pro naplnění této zásady tedy musíme mít vícero druhů správních sankcí, existujících v systému, kde existuje určitá hierarchie. Projev zásady subsidiarity trestní represe nalezneme přímo v § 91 PŘZ, který stanovuje, že uložit pokutu na místě je možné, pouze pokud domluva není dostačující.

Zásada *nulla poena sine lege*

Jedná se podle mého názoru o nejvýznamnější zásadu pro problematiku této práce, protože se přímo správními tresty výslovně zaobírá a stanovuje požadavky na mnoho jejich aspektů. Vlastně jde o pro potřeby správního trestání modifikovanou obecnou ústavní zásadu zákonnosti,

⁵ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 48–50. ISBN 978-80-7502-531-9.

⁶ BOHADLO, David; POTĚŠIL, Lukáš a POTMĚŠIL, Jan. 6.1 [Zásady a limity správního trestání a správní řád]. In: BOHADLO, David; POTĚŠIL, Lukáš a POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 21. ISBN 978-80-7400-413-1.

kteřá je vyjádřena jednak v čl. 2 odst. 3 Ústavy a jednak v čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Dále zásadu zákonnosti nalezneme také v § 2 odst. 1 SprŘ a dohromady nám z těchto ustanovení vychází pravidlo uplatňování veřejné moci jen v případech, mezích a způsobech stanovených zákonem. Zjednodušeně nulla poena sine v oblastí správního trestání zakládá pravidlo, že nemůže být správní sankce bez zákonného ustanovení.⁷ Pro naplnění této zásady je nutné splnit čtyři požadavky, které jsou občas označovány jako vlastní zásady nebo také podzásady.

Nulla poena sine lege scripta je požadavek, aby správní tresty byly stanoveny pouze právní normou se silou zákona, není tedy možné upravovat správní tresty v podzákonném právním předpisu.

Nulla poena sine lege certa říká, že seznam správních trestů musí být taxativní, správní orgány tedy nesmí vytvářet nové druhy správních trestů, které nejsou obsaženy v zákonech. Dále musí k nim existovat jasná hlediska, podle kterých bude možné provést výběr druhu a výměry daného trestu. Tato hlediska by přitom měla existovat v určitém rozmezí, aby umožňovala individualizaci správních trestů a ochranných opatření vzhledem k okolnostem konkrétních případů. Absolutně určité správní, tresty tak nejsou přípustné.

Nulla poena sine lege praevia představuje zákaz retroaktivity v neprospěch pachatele, v souladu s tímto požadavkem se trest ukládá podle zákona účinného v době spáchání přestupku. Retroaktivita je pouze přípustná ve prospěch pachatele, a tedy se podle pozdějšího zákona bude trest ukládat, pouze pokud to bude pro pachatele výhodnější. Dle § 2 odst. 6 PŘZ je možné uložit pouze takový druh správního trestu, který dovoluje uložit zákon platný v okamžiku rozhodování. A pokud jde o ochranná opatření, o těch se podle § 2 odst. 7 PŘZ vždy rozhoduje dle zákona účinného v době rozhodování.

Nulla poena sine lege stricta je zákaz analogie v neprospěch pachatele. Analogie je proces, v němž se určitá situace, neřešená zákonem, podřadí buďto pod normu upravující podobnou situaci (analogia legis), nebo se na situaci aplikují obecné právní principy (analogia iuris). Z tohoto požadavku je pro nás klíčové, že se takto nesmí vytvářet nové druhy správních trestů ani ochranných opatření.⁸

⁷ BOHADLO, David; POTĚŠIL, Lukáš a POTMĚŠIL, Jan. 6.1 [Zásady a limity správního trestání a správní řád]. In: BOHADLO, David; POTĚŠIL, Lukáš a POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 24. ISBN 978-80-7400-413-1.

⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 62–66. ISBN 978-80-7502-612-5.

Zásada humanismu

Zásada humanismu vyplývá z mezinárodních dokumentů a Listiny základních práv a svobod. Nejčastěji se s ní setkáme v právu trestním, hraje však důležitou roli i ve správním trestání. Pro účely této práce je stěžejní její vliv na to, jaké tresty jsou přípustné. S tím se konkrétně setkáme v čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který říká, že „*nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu*“, dále ve stejném dokument v čl. 10 odst. 1 nalezneme právo na zachování lidské důstojnosti jedince a nakonec čl. 6 odst. 3 zakazuje trest smrti. Pokud se navíc podíváme do čl. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a svobodách, nalezneme zde kromě výše uvedeného i zákaz nedobrovolného podrobování lidí lékařským nebo vědeckým pokusům.⁹ Zásada humanismu tedy stanovuje meze pro to, jaké tresty a jakého obsahu vůbec mohou být součástí výčtu trestů, a to jak pro oblast práva trestního, tak pro oblast správního trestání.

Zásada přiměřenosti

Zásada přiměřenosti zakládá povinnost správního orgánu zvážit při ukládání správního trestu povahu a závažnost spáchaného přestupku spolu s poměry pachatele. V § 38 PŘZ nalezneme kritéria, podle kterých se posuzuje povaha a závažnost spáchaného přestupku. Jedná se o „*význam zákonem chráněného zájmu, který byl přestupkem ohrožen nebo porušen, významem a rozsahem následku přestupku, způsobem spáchání přestupku, okolnostmi spáchání přestupku, u fyzické osoby též druhem a mírou jejího zavinění, popřípadě pohnutkou, délkou doby, po kterou trvalo protiprávní jednání pachatele nebo po kterou trval protiprávní stav udržovaný protiprávním jednáním pachatele, počtem jednotlivých dílčích útoků, které tvoří pokračování v přestupku*“.

Zásada individualizace

Podle zásady individualizace zase musí uložený správní trest svým druhem a svou intenzitou odpovídat zvláštnostem spáchaného přestupku a jeho pachateli. Ustanovení PŘZ o určení druhu a výměry správního trestu (§ 37), povaze a závažnosti přestupku (§ 38), polehčujících okolnostech (§ 39) a přitěžujících okolnostech (§ 40) slouží mimo jiné i k naplnění této zásady.¹⁰ Ačkoliv se zásady individualizace a přiměřenosti uplatní nejvíce v konkrétním přestupkovém řízení, domnívám se, že mají důležitou roli i pro stanovení přípustných druhů správních trestů a ochranných opatření. Protože by nemohly existovat v právním řádu, který například zná jen jeden druh správního trestu nebo ochranného opatření, vyžaduje se k jejich naplnění

⁹ KALVODOVÁ, Věra. § 37 [Obecné ustanovení pro ukládání trestních sankcí]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10–11.

¹⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 66–67. ISBN 978-80-7502-612-5.

existence určitého systému obsahujícího vícero druhů správních trestů a ochranných opatření, které i s ohledem na to, jaké okruhy lidské činnosti přestupkové právo upravuje, jsou dostatečně individualizovatelné a umožňují správním orgánům postupovat při jejich ukládání přiměřeně.

2 Správní tresty

Současná právní úprava zavedla s účinností ke dni 1. červenci 2017 do systému přestupkového práva nový pojem, a sice správní trest. Tento pojem nahradil do té doby používaný termín sankce. Jeho podstata však zůstala nezměněna. Jedná se o „způsobení adekvátní újmy pachateli přestupku, který svým jednáním porušil právní povinnost stanovenou předpisy správního práva“.¹¹ Tato definice obsahuje důležité znaky, které správní tresty odlišují od ochranných opatření, ale i od jiných právních následků protiprávního jednání. Znak způsobení újmy je tedy základním znakem správních trestů a jedním ze znaků, které je odlišují od ochranných opatření, u kterých je způsobení újmy spíše jejich vedlejším účinkem.¹² Újma způsobená pachateli může mít charakter morálního zásahu, spočívající v poškození cti, či dobrého jména pachatele, jako tomu je u správního trestu zveřejnění rozhodnutí o přestupku, nebo v menší míře u napomenutí. Dále může jít o újmu majetkového charakteru, spočívající například v povinnosti zaplatit určitou sumu, takovými správními tresty mohou být pokuta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci. Naopak se nesetkáme se správním trestem, který by pachatele zbavil svobody, nemožnost takového správního trestu je přitom dána především mezinárodními smlouvami, kdy čl. 5 Evropské úmluvy o ochranně lidských práv stanovuje taxativně případy, kdy je možné jednotlivce zbavit svobody, z nichž se žádný nedá aplikovat na oblast správního trestání.¹³

Správní trest je možné uložit pouze pachateli za spáchaný přestupek. Jedná se o dva velice široké pojmy, jejichž podrobný popis je nad limitace této práce. Pachatelem přestupku může být fyzická osoba (§ 13 PřZ), právnická osoba (§ 20 PřZ) nebo fyzická osoba podnikající (§ 22 PřZ), zákon navíc za pachatele označuje i organizátora, návodce a pomocníka (§ 13 odst. 4 PřZ), spolupachatele (§ 11 PřZ), nepřímého pachatele (§ 13 odst. 2 PřZ) a zákonného zástupce nebo opatrovníka (§ 14 PřZ). Klíčové ale je, že osobě, která nenaplnuje znaky pachatele podle uvedených ustanovení, nebo třeba není pachatelem pro nedostatek věku podle § 18 PřZ, nebude možné správní trest uložit.

Přestupek je pak definován v § 5 PřZ takto: „přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin“. Jedná se o materiálně-formální pojetí přestupku, které v sobě zahrnuje přestupky fyzických osob podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob a jiné správní delikty fyzických osob

¹¹ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, s. 77. ISBN 978-80-7502-250-9.

¹² FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 116. ISBN 978-80-7502-531-9.

¹³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 251. ISBN 978-80-7502-612-5.

dle předchozí právní úpravy.¹⁴ Jedním z důležitých znaků uvedené definice je, že přestupky jsou pouze takové činy, které jsou za přestupky výslovně označeny ve zvláštním zákoně. Správní tresty se tedy neukládají za jiné správní delikty, kterými mohou být disciplinární delikty nebo pořádkové delikty,¹⁵ ani za jiné protiprávní jednání, které však zákon za přestupek neoznačuje.

Nakonec znak správních trestů, který není v uvedené definici výslovně uveden, avšak je též jejich důležitým znakem, je, že správní tresty ukládají pouze správní orgány, a to až po provedení řízení.¹⁶ Tím můžeme správní tresty odlišit od trestů ukládaných v trestním právu, protože o jejich uložení rozhodují soudy.

Účelem správních trestů je ochrana společnosti. Svého účelu správní tresty dosahují skrze své funkce, kterými jsou generální prevence, individuální prevence a represe. Aby tresty naplňovaly svůj účel, musí být spravedlivé, přiměřené a nevyhnutelné.¹⁷

Jak chápat jednotlivé funkce správních trestů, si pak můžeme ukázat na příkladu z judikatury Nejvyššího správního soudu, který je přehledně, vzhledem k okolnostem projednávaného případu, shrnul takto: „*Judikatura správních soudů zpravidla připisuje správním sankcím preventivní a represivní funkci. Represivní funkce představuje ‚trest‘ v původním slova smyslu, tedy ryze negativní následek protiprávního jednání, který v tomto případě spočívá v zásahu do majetkové sféry stěžovatelky. Preventivní funkce zahrnuje jednak odrazení stěžovatelky od dalšího porušování soutěžního práva v budoucnu, ale též výstrahu ostatním soutěžitelům, že zneužívání dominantního postavení není ze strany státu tolerováno.*“¹⁸

Taxativní výčet druhů trestů, které je podle PřZ možné uložit, nalezneme v § 35 PřZ. Fakt, že výčet je taxativní, však nebrání tomu, aby zvláštní zákony obsahovaly i jiné druhy trestů,¹⁹ čemuž se více věnuji v samostatné kapitole. V uvedeném ustanovení nalezneme správní tresty napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci, propadnutí náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

¹⁴ *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (3. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 1. února 2022)*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, [2022], s. 15. ISBN 978-80-7616-144-3.

¹⁵ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, s. 23. ISBN 978-80-7502-250-9.

¹⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 246. ISBN 978-80-7502-612-5.

¹⁷ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 105. ISBN 978-80-7502-531-9.

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. června 2017, č. j. 6 As 68/2017-53.

¹⁹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 251. ISBN 978-80-7502-612-5.

3 Jednotlivé správní tresty

3.1 Napomenutí

Prvním správním trestem, kterému se PřZ ve svém díle druhém věnuje, je napomenutí. Důvodová zpráva k PřZ mimo jiné uvádí, že se jedná o osvědčený druh správního trestu, který má nezastupitelné místo, a to hlavně při řešení přestupků vyznačujících se nižší mírou společenské škodlivosti.²⁰ Základní právní úpravu napomenutí nalezneme v § 45 PřZ, který zní takto: „*Při ukládání napomenutí správní orgán upozorní pachatele na důsledky protiprávního jednání, jež mu podle zákona hrozí, pokud by se i v budoucnu dopouštěl podobného jednání*“. Pokud toto porovnáme s úpravou ostatních správních trestů v PřZ, vyjde nám, že se jedná o poměrně strohou úpravu, což odpovídá podstatě napomenutí, jako sankce, jejímž cílem je především působit na pachatele výchovným způsobem skrze varování před možnými důsledky opakování spáchaného protiprávního jednání.²¹ K rozsahu tohoto varování důvodová zpráva dále uvádí, že správní orgán informuje pachatele o možných správních trestech, zejména o pokutě a její možné výši, které zákon umožňuje uložit, pokud by se i v budoucnu dopustil obdobného protiprávního jednání.²²

V soustavě správních trestů zaujímá napomenutí postavení toho nejméně závažného z nich. Je ho možné uložit za všechny přestupky, avšak zvláštní zákony mohou uložení napomenutí za konkrétní přestupky, které samy obsahují, vyloučit. Napomenutí je možné uložit samostatně či dohromady s dalším správním trestem, ale PřZ v § 36 přímo vylučuje uložení napomenutí zároveň s uložení správního trestu pokuty.²³ Napomenutí v sobě pro pachatele neskrývá žádnou další povinnost.

Napomenutí je možné uložit v rozhodnutí o přestupku nebo příkazem. Dříve bylo možné uložit napomenutí i příkazem na místě, ale 1. 1. 2019 nabyl účinnosti zákon č. 285/2018 Sb., kterým již byla tato možnost z § 91 PřZ odstraněna. Pokud to ukládá zvláštní zákon, zapíše se uložení napomenutí, ať již rozhodnutím o přestupku, nebo příkazem do evidence přestupku podle § 106 PřZ.

Napomenutí je nutné odlišovat od domluvy. Domluva spočívá v neformálním výchovném slovním působení na pachatele, nejedná se o správní trest ve smyslu § 35 PřZ a její uložení není

²⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 172

²¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 253. ISBN 978-80-7502-612-5.

²² Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 172

²³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 253-254. ISBN 978-80-7502-612-5.

výsledkem řízení o přestupku.²⁴ Domluva je zmíněna v PřZ pouze v § 91, kde jednou z podmínek uložení pokuty příkazem na místě je, že domluva není v daném případě dostačující.

3.2 Pokuta

Z důvodové zprávy k PřZ se dozvídáme, že pokuta je „*nejtypičtější a nejfrekventovanější správní trest*“.²⁵ Základní právní úpravu pokuty obsahuje § 46 PřZ, a to v rozsahu stanovení její maximální výše, pro případy, kdy výši pokuty neupraví zvláštní zákon (§ 46 odst. 1 PřZ), a stanovení lhůty její splatnosti s ponecháním prostoru pro její odlišné stanovení správním orgánem při ukládání (46 odst. 2 PřZ). Pokuta již není prostředkem způsobujícím pachateli především morální újmu, jako je napomenutí, ale také přímo zasahuje do jeho majetkových poměrů. Proto by oproti napomenutí měl pachatel po uložení pokuty mnohem více vnímat nejenom preventivní funkci správního trestu, ale i jeho funkci represivní. Pokuta má v systému správních trestů specifické postavení, podobně jako má v trestním právu trest odnětí svobody. Horní sazba pokuty má totiž vliv na délku promlčecí doby, kdy ta se podle § 30 písm. b) PřZ zvyšuje z jednoho roku na tři roky, pokud jde o přestupky, u kterých je horní hranice pokuty alespoň 100 000 Kč, u takovýchto přestupků navíc podle § 32 odst. 3 PřZ také dojde k zániku odpovědnosti za ně až po pěti letech namísto normálních tří let.²⁶ Rovněž je třeba zmínit, že dle § 31 odst. 2 s.ř.s. rozhoduje ve věcech přestupků, jejichž horní hranice pokuty je menší než 100 000 Kč, u krajských soudů specializovaný samosoudce namísto obvyklých specializovaných senátů.

Pokutu je možné uložit za každý přestupek, jedná se tedy o univerzální správní trest. Zvláštní zákony pak určují, v jaké výši je možné pokutu uložit, a to skrze vymezení určitého rozmezí. Právě pro situace, kdy zákonodárce zapomene výši pokuty dostatečným způsobem určit ve zvláštním zákoně, stanovuje její maximální výši § 46 odst. 1 PřZ jako 1 000 Kč.²⁷ V našem právním řádu nalezneme různé způsoby, jakými zvláštní zákony určují rozmezí pro možnou výši pokuty. Například podle § 30 odst. 6 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství, lze fyzické osobě za přestupek neoprávněného chytání ryb „uložit pokutu do 8 000 Kč“. Zde tedy zákonodárce zvolil určení horní hranice pokuty. Takovéto přímé uvedení maximální výše pokuty v korunách českých však zdaleka není jediný způsob, jakým je možné tuto hranici určit. V rámci neúplného výčtu můžeme například uvést určení skrze procenta z hodnoty aktiv, jak činí zákon

²⁴ VETEŠNÍK, Pavel. § 45 [Napomenutí]. In: JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 364, marg. č. 8. ISBN 978-80-7400-772-9.

²⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 172

²⁶ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 259. ISBN 978-80-7676-419-4.

²⁷ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 107. ISBN 978-80-7502-531-9.

č. 563/1991 Sb., o účetnictví, který v § 37 odst. 2 písm. a) umožňuje účetní jednotce, která není podnikatelem, za přešupek nevedení účetnictví uložit pokutu až do výše „6 % hodnoty aktiv celkem“. Další možnost určení horní hranice výše pokuty nalezneme v § 19j odst. 4 písm. c) zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, který za přešupek „nevrácení daru nebo jiného bezúplatného plnění anebo neodvedení peněžitého daru nebo jiného bezúplatného plnění nebo částku odpovídající obvyklé ceně věcného daru nebo jiného bezúplatného plnění do státního rozpočtu“ umožňuje uložit pokutu až do výše dvojnásobné hodnoty daru nebo jiného bezúplatného plnění.²⁸ Náš právní řád zná i alternativní určení, kdy rozhodující je vyšší částka ze dvou možných.²⁹

Kromě určení horní výše nalezneme v některých zvláštních zákonech i hranici dolní. K problematice dolní hranice pokut se již několikrát vyjádřil Ústavní soud České republiky. V minulosti tak například rozhodl, že určení dolní hranice pokuty není v rozporu s ústavním pořádkem, takové určení však musí „dodržovat příkaz proporcionality mezi typovou závažností deliktního jednání a vyšší sankční sazby“.³⁰ A jako tzv. negativní zákonodárce také nejednou zrušil zákonná ustanovení, která obsahovala příliš vysoké určení dolní hranice pokut.³¹ Zvláštní zákony určují vyšší pokuty v rozmezí horní a dolní hranice. A to proto, že určení pouze dolní hranice by ponechávalo správnímu orgánu příliš mnoho prostoru pro stanovení hodnoty pokuty, ta by v takovém případě nebyla dostatečně určitá, což by odporovalo zásadě nulla poena sine lege. S takovýmto určením se setkáme například u přešupku telefonování za jízdy, za který může správní orgán podle § 125c odst. 5 písm. c) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, uložit pokutu v rozmezí od 4 000 Kč do 7 500 Kč. Správní orgány pak v rámci zásady legality nemají možnost uložit pokutu nižší, mimo opodstatněné situace upravené v § 44 PřZ.³²

Částka tisíc korun českých je tedy v § 46 odst. 1 PřZ určena pro případ, kdy zvláštní zákon sice za určitý přešupek ukládá správní trest pokuty, ale již nestanoví její možnou výši. Bez existence tohoto ustanovení by v takové situaci správní orgán ani žádnou pokutu uložit nemohl, protože by nebyla v zákoně stanovena její výše.³³

Podle § 46 odst. 2 PřZ je pokuta splatná, pokud neurčí správní orgán jinak, do 30 dnů. Správní orgán může v rozhodnutí stanovit lhůtu pro splatnost delší než 30 dnů, ale i kratší. Lhůta

²⁸ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich a zákon o některých přešupcích: s komentářem a judikaturou*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 261–262. ISBN 978-80-7502-383-4.

²⁹ § 19j odst. 4 písm. d) zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

³⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 14/09

³¹ Například Nález Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 3/02 a Nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 12/03

³² BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 260. ISBN 978-80-7676-419-4.

³³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přešupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 254. ISBN 978-80-7502-612-5.

začíná běžet od chvíle, kdy nabude právní moci rozhodnutí ukládající sankci. Tímto okamžikem může být den, kdy uplyne lhůta k podání opravného prostředku, nebo den, kdy je pachateli oznámeno rozhodnutí odvolacího správního orgánu.³⁴

Mimořádné snížení výměru pokuty

Jak jsem již uvedl výše, některé zvláštní zákony stanovují výši pokuty v rozmezí, kde kromě horní hranice uvedou i hranici dolní. V takových situacích dává § 44 PřZ možnost správnímu orgánu uložit, za splnění určitých podmínek, pokutu v částce nižší, než je stanovená dolní hranice. Podmínky uložení nižší pokuty jsou v § 44 PřZ uvedeny taxativně a stačí naplnění i pouze jedné z nich, což lze odvodit už ze zákonodárcovy volby použít spojku „nebo“ v § 44 odst. 1 písm. c) PřZ. Dále také z faktu, že naplnění všech podmínek najednou by bylo krajně obtížné a velice vzácné.³⁵

První z možných podmínek podle § 44 odst. 1 písm. a) PřZ je, že *„vzhledem k okolnostem případu a osobě pachatele lze důvodně očekávat, že i tak lze jeho nápravy dosáhnout“*. Aspekt osoby pachatele bude správní orgán posuzovat podle všech myslitelných aspektů, mezi nimi například způsob zavinění, anebo věk pachatele. Okolnosti případu pak budou ty, které určují povahu a závažnost přestupku. Jako vodítka k rozhodování o naplnění obou uvedených aspektů pak mohou v rozdílné míře sloužit ustanovení § 37–40 PřZ. Pokud správní orgán vyhodnotí, že jak osobnostní, tak okolnostní aspekty jsou naplněny, pořad musí uložit sníženou pokutu v takové výměře, aby jí bylo možné dosáhnout nápravy pachatele.³⁶

V § 44 odst. 1 písm. b) PřZ nalezneme druhý důvod pro mimořádné snížení, jímž jsou případy, kdy je pokuta udělována za přestupek spáchaný ve stadiu pokusu. Pokusem přestupku je podle § 6 odst. 1 PřZ takové jednání fyzické osoby, *„které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku a kterého se fyzická osoba dopustila v úmyslu přestupek spáchat, jestliže k dokonání přestupku nedošlo“*. Pokus přestupku podle § 6 odst. 2 PřZ může spáchat i osoba právnická nebo osoba fyzická podnikající, pokud se dopustí takového jednání, *„které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku, jestliže k dokonání přestupku nedošlo“*. Pro právnické osoby a fyzické podnikající osoby je tedy ještě snazší se dopustit pokusu přestupku,

³⁴ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 310–311. ISBN 978-80-7502-212-7.

³⁵ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 299. ISBN 978-80-7502-212-7.

³⁶ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 253. ISBN 978-80-7676-419-4.

protože zákon u nich nevyžaduje úmysl ke spáchání přestupku. Jestliže zvláštní zákon stanoví, že je pokus daného přestupku trestný, pak se takový pokus trestá stejně jako dokonáný přestupek.³⁷ Bez této podmínky pro mimořádné snížení výměry pokuty by tedy správní orgány musely i při nedokonání přestupku ukládat za pokusy přestupku pokutu alespoň ve výměře dolní hranice stanovené zvláštním zákonem.

Důvod podle § 44 odst. 1 písm. c) PŘZ se částečně váže k prvnímu důvodu. Tento důvod umožňuje snížit výměru pokuty pod dolní stanovenou hranici, pokud by i takováto pokuta byla k poměrům pachatele nepřiměřeně přísná. Poměry pachatele se budou také srovnávat komplexně. Správní orgán bude k okamžiku rozhodování hodnotit poměry pachatele v rovinách osobních, rodinných i majetkových.³⁸ Přičemž rovina majetková, kde bude správní orgán zkoumat příjmy, vyživovací povinnosti a další okolnosti ekonomické situace pachatele, bude častým důvodem aplikace tohoto důvodu pro snížení výměry pokuty.³⁹

Poslední důvod nalezneme v § 44 odst. 1 písm. d) PŘZ. Uvedený důvod umožňuje správnímu orgánu uložit pokutu v nižší výměře, pokud „*pachatel spáchal přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela naplněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, nebo překročil meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost*“. Jednotlivé okolnosti vylučující protiprávnost pak nalezneme v § 24–28 PŘZ, kromě nutné obrany a krajní nouze, které jsou přímo jmenovitě uvedeny v § 44 odst. 1 písm. d) PŘZ, se dále jedná o svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. Co je všem okolnostem vylučujícím protiprávnost společné, je to, že pokud tyto okolnosti při určitém činu, vykazujícím znaky přestupku, nastanou, způsobí, že daný čin nebude přestupkem, protože nebude naplňovat obligatorní znak přestupku – protiprávnost.⁴⁰ PŘZ stanovuje podmínky potřebné k naplnění jednotlivých okolností vylučujících protiprávnost a pro případy, kdy tyto podmínky nebudou naplněny plně a čin z tohoto důvodu přestupkem bude, umožňuje výše uvedené ustanovení PŘZ správnímu orgánu uložit pokutu pod dolní hranicí sazby pokuty stanovené zvláštním zákonem.

Nakonec je nutné zmínit, že správní orgán nemá volnou ruku, pokud jde o snížení výměry pokuty pod dolní hranici, i pokud je některý z výše uvedených důvodů naplněn. Paragraf 44 odst. 2 PŘZ stanovuje hranici nejnižšího možného výměru takto snížené pokuty, a to na jedné pětině dolní hranice.

³⁷ § 6 odst. 3 PŘZ.

³⁸ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 301–302. ISBN 978-80-7502-212-7.

³⁹ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 254. ISBN 978-80-7676-419-4.

⁴⁰ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, s. 58. ISBN 978-80-7502-250-9.

Ukládání pokut

Pokutu je možné uložit samostatně nebo společně s dalšími správními tresty, ale společné uložení napomenutí a pokuty je výslovně vyloučeno v § 36 PřZ.⁴¹ Pokuty je možné uložit vícero způsoby. Správní orgán ji může uložit v rozhodnutí o přestupku, v příkazu, a kromě těchto dvou možností je ale pokutu možné uložit i specifickým způsobem, kterým lze uložit pouze ji, a to příkazem na místě podle § 91 PřZ.

Ukládání pokuty příkazem na místě

Protože je příkaz na místě neodmyslitelně spojen se správním trestem pokuty a žádný jiný trest jim ani není možné uložit, domnívám se, že je vhodné se mu alespoň krátce věnovat. Základní právní úpravu příkazu na místě nalezneme v díle třetím PřZ nazvaném zvláštní druhy řízení. Tento institut je vlastně specifickou formou příkazu a příkazního řízení, jehož podstatou je okamžité vydání příkazu na místě tomu, kdo se na něm nachází. Ve své podstatě nahrazuje blokové řízení, jehož základní právní úprava se nacházela v § 84 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.⁴²

Podmínky uložení pokuty příkazem na místě stanovuje § 91 odst. 1 PřZ. Předně musí na místě být přítomen obviněný, pokud je obviněným právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající, pak musí být přítomna alespoň osoba oprávněná za ni jednat. Jestliže je splněna první podmínka, pak musí taková osoba souhlasit se „*zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku*“.⁴³ Poslední podmínkou, která musí být kumulativně splněna spolu s ostatními, je, že domluva není v daném případě dostačující.

Za splnění výše uvedeného smí správní orgán příkazem na místě uložit pokutu do 10 000 Kč, přičemž mladistvému, který není podnikající osobou, lze uložit pokutu pouze do 2 500 Kč. Paragraf 91 odst. 2 PřZ dále specifikuje, jaké správní orgány smí ukládat pokutu příkazem na místě a za jaké druhy přestupků tak smí učinit.

Správní orgán při ukládání pokuty příkazem na místě vyhotoví a předá obviněnému příkazový blok. Okamžikem, kdy obviněný příkazový blok podepíše, stává se ten pravomocným a vykonatelným rozhodnutím. Pokud není obviněný schopen splnit svou uloženou povinnost okamžitě na místě, předá se mu příkazový blok na peněžitou povinnost na místě nezaplacenou, v tomto dokumentu se obviněný zároveň informuje o možných způsobech zaplacení, lhůtě splatnosti a případných následcích nezaplacení.⁴⁴

⁴¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 254. ISBN 978-80-7502-612-5.

⁴² FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, s. 171. ISBN 978-80-7502-250-9.

⁴³ § 91 odst. 1 PřZ.

⁴⁴ § 92 odst. 1 PřZ.

3.3 Správní trest zákaz činnosti

Správním trestem zákazu činnosti se zabývá § 47 PŘZ. U zákazu činnosti je zvláště výrazná funkce individuální prevence trestů, protože výkon činnosti spojené se spáchaným přestupkem je pachateli přímo zakázán. Podstatou tohoto správního trestu je „dočasně vyřadit pachatele přestupku z možnosti vykonávat určité činnosti, které zneužil nebo využil ke spáchání přestupku nebo tímto protiprávním jednáním vyvolal vážné pochybnosti o své způsobilosti k výkonu těchto činností“.⁴⁵ Důvodová zpráva k uvedenému paragrafu mimo jiné uvádí, že se „jedná o správní trest, který je velmi citelným zásahem do právního postavení fyzických, právnických i podnikajících fyzických osob. Tento správní trest dočasně vyřazuje pachatele přestupku z možnosti zastávat některá zaměstnání nebo povolání, anebo vykonávat činnosti, k nimž je zapotřebí určitého oprávnění. Veřejnoprávním oprávněním se rozumí souhlas, povolení, koncese, ohlášení, popřípadě další typy oprávnění udělovaných orgány veřejné moci“.⁴⁶

Ze zákona vychází několik podmínek, které musí být kumulativně splněny, aby mohl zákaz činnosti být správním orgánem uložen. Za prvé musí pro zakazovanou činnost být pachatel držitelem veřejnoprávního oprávnění nebo takovou činnost vykonávat v pracovním či jiném obdobném poměru. Za druhé musí spáchat přestupek, za který má být správní trest zákaz činnosti uložen, při výkonu takové činnosti nebo v souvislosti s ní.⁴⁷ Dále musí zvláštní zákon za takový přestupek trest zákaz činnosti přímo stanovit,⁴⁸ a nakonec nesmí být pachateli zakázána taková činnost, jejíž výkon zákon vyžaduje.⁴⁹

K pojmu „veřejnoprávní oprávnění“

Jak již bylo zmíněno výše, důvodová zpráva specifikuje veřejnoprávní oprávnění pro potřeby správního trestu jako povolení, souhlas, koncesi, ohlášení nebo jiné oprávnění udělované orgánem veřejné moci. V následující části díla krátce rozeberu, co jednotlivé pojmy v rámci správního práva znamenají.

Souhlas

Souhlas nebo také schválení je označení užívané pro správní akty, pro které je typické, že je správní orgán buďto na žádost vydá, nebo žádost zamítne, ale již nemá možnost určovat ve správním aktu podmínky nebo meze. Pokud žadatel splňuje zákonem stanovené podmínky pro vydání souhlasu, má na jeho udělení právní nárok.

⁴⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 261. ISBN 978-80-7502-612-5.

⁴⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 173

⁴⁷ § 47 odst. 1 PŘZ

⁴⁸ § 47 odst. 2 PŘZ

⁴⁹ § 47 odst. 6 PŘZ

Povolení

Dříve bylo povolení označováno také jako dovození. Některé zákonem nezakázané činnosti přesto vyžadují udělení povolení od správního orgánu. Povolují se činnosti, které vyžadují splnění některých hmotněprávních předpokladů. Pokud žadatel tyto předpoklady naplňuje, má na udělení povolení od správního orgánu nárok. Správní orgán ale, na rozdíl od souhlasu, může ve správním aktu určit meze a podmínky pro výkon povolené činnosti.

Koncese

Koncese se od povolení a souhlasu odlišuje především tím, že na vydání koncese není právní nárok, její udělení je tedy ponecháno na správním uvážení konkrétního správního orgánu. Zákon však většinou k tomu určí hlediska, která musí správní orgán zohlednit při aplikaci konkrétního správního uvážení.⁵⁰

Jiné veřejnoprávní oprávnění

Kromě uvedených typů správních aktů lze také zakázat činnosti, k jejichž výkonu je potřeba jiných veřejnoprávních oprávnění. Z důvodové zprávy můžeme dovodit, že se bude jednat o veřejnoprávní oprávnění vznikající ex actu.⁵¹

Pracovní nebo obdobný poměr

Nezávisle na veřejnoprávním oprávnění lze zakázat také činnost vykonávanou v pracovním nebo obdobném poměru. Pracovní poměr je takový poměr, ve kterém zaměstnanec pracuje v podřízeném postavení vůči zaměstnavateli, podle jeho instrukcí, a jemu poté i náleží právo s výsledky takové práce nakládat. Jedná se o tzv. práci závislou,⁵² tento poměr se zakládá podle § 33 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, pracovní smlouvou nebo jmenováním v určitých případech.

Odborná literatura za obdobný poměr považuje výkon povolání nebo funkce a i činností, které upravují zvláštní zákony,⁵³ těmito činnostmi mohou být například i pracovní poměry úředníků územních samosprávních celků podle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávních celků, nebo právní poměry státních zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu podle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. Pod tento pojem zřejmě spadají

⁵⁰ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 140–141. ISBN 978-80-7400-624-1.

⁵¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 266. ISBN 978-80-7502-612-5.

⁵² BĚLINA, Miroslav. Pracovní poměr. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-059-1.

⁵³ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 314. ISBN 978-80-7502-212-7.

také dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr ve smyslu § 75 a § 76 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce.⁵⁴

Při výkonu nebo v přímé souvislosti s ní

Dalším zákonným požadavkem je, aby byl přestupek spáchán při výkonu zakazované činnosti nebo v přímé souvislosti s ní. Určit souvislost je vskutku zásadní, protože právě jen ta činnost s dostatečnou souvislostí může být správním trestem zakázána. Požadavek přímé souvislosti spáchaného přestupku se zakazovanou činností může být naplněn mnoha způsoby, například když výkon takové činnosti usnadnil pachateli spáchání přestupku nebo když se pachateli při výkonu zakazované činnosti naskytla příležitost k jeho spáchání. V každém případě má ale správní orgán povinnost při rozhodování o přestupku objevit souvislost užší a přímou, naopak není možné souvislost nalézat jen v obecné rovině. To, že souvislost musí být užší, se projeví v konkretizaci zakázané činnosti. Třeba tím, že pokud pachatel spáchal přestupek v souvislosti s podnikatelskou činností, zakáže se mu právě ta konkrétní podnikatelská činnost, a nikoliv podnikání obecně.⁵⁵ I pravidlo konkretizace má však svou mez. Nejvyšší správní soud například rozhodl, že pokud byl pachateli uložen správní trest zákaz činnosti řízení motorových vozidel mimo jiné za opakované překročení nejvyšší dovolené rychlosti, kterého se dopustil při řízení vozidla skupiny C, není nepřiměřeným trestem zakázat mu řízení všech motorových vozidel, protože překročit nejvyšší dovolenou rychlost lze jakýmkoliv typem motorového vozidla.⁵⁶

Stanovení zvláštním zákonem

Podmínku uložení sankce zákazu činnosti, pouze pokud ji zvláštní zákon za přestupek stanovuje, nalezneme v § 47 odst. 2 PřZ. Pokud tedy zvláštní zákon možnost uložení zákazu činnosti u konkrétního přestupku přímo neuvádí, nemá správní orgán právo ho pachateli uložit. Citované ustanovení dále pro případ, kdy zákonodárce opomene ve zvláštním zákoně stanovit horní hranici, po kterou může být trest uložen, stanovuje tuto hranici pro všechny takové případy obecně jako dobu tří let. V některých zákonech je kromě ní určena i hranice dolní. Tam, kde je dolní hranice určena, je prostor pro správní uvážení zásadně omezen. Správní orgán v takových případech nejenže musí uložit sankci zákazu činnosti, ale musí ji také uložit alespoň

⁵⁴ VETEŠNÍK, Pavel. § 47 [Zákaz činnosti]. In: JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 374, marg. č. 2. ISBN 978-80-7400-772-9. ISBN 978-80-7400-772-9.

⁵⁵ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 266–267. ISBN 978-80-7676-419-4.

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. března 2017, č. j. 7 As 332/2016-44.

v délce minimální sazby takto určené dolní hranicí. Přitom analogická aplikace institutu mimořádného snížení výměru pokuty podle § 44 PŘZ je zde vyloučena.⁵⁷

Činnosti ukládané zákonem

Poslední z podmínek uložení trestu je podle § 47 odst. 6 PŘZ to, že správní orgán nezakazuje činnost, jejíž výkon zákon ukládá. Tedy pokud máme právem stanovenou povinnost k výkonu určité činnosti, nesmí nám být ani za přestupek spáchaný při výkonu takové činnosti toto zakázáno.

Paragraf 47 obsahuje poměrně komplexní úpravu zákazu činnosti, proto se kromě podmínek jeho uložení věnuje i okolnostem jeho výkonu. Najdeme zde ustanovení o započítávání do uložené doby zákazu činnosti (§ 47 odst. 3 PŘZ) a také upuštění od výkonu zbytku trestu, a to včetně podmínek takového postupu (§ 47 odst. 4 a 5 PŘZ).

Započítávaná doba

Při ukládání zákazu činnosti určí správní orgán dobu, po kterou se pachateli daná činnost zakazuje. Do této doby se podle § 47 odst. 3 PŘZ „*započítává doba, po kterou pachatel na základě úředního opatření učiněného v souvislosti s projednávaným přestupkem již nesměl tuto činnost vykonávat*“. Toto ustanovení hovoří především o situaci, kdy ještě před nabytím právní moci rozhodnutí, jímž se správní trest ukládá, již bylo určitým opatřením zakázáno pachateli pro tento konkrétní přestupek vykonávat později správním trestem zakázanou činnost. Je tedy nutné, aby opatření bylo učiněno v návaznosti na stejný přestupek a zakázána byla stejná činnost. Pachateli se tak nebude započítávat například doba zákazu řízení motorových vozidel do doby zákazu vykonávání určité podnikatelské činnosti. Pokud je toto splněno, pak se doba od účinnosti opatření do právní moci rozhodnutí, kterým se správní trest zákazu činnosti ukládá, z úřední povinnosti započítává do stanovené doby.

Správní orgán provede zápočet doby již ve výroku rozhodnutí. Opatření může mít povahu třeba předběžného opatření ve smyslu ustanovení § 61 SprŘ nebo též zadržení řidičského průkazu podle § 118b zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu.⁵⁸

Nejvyšší správní soud však nedávno rozhodl, že za úřední opatření ve smyslu ustanovení § 47 odst. 3 PŘZ je v určitých situacích nutné považovat i rozhodnutí ve věci samé. V tomto případě byl zákaz činnosti řízení motorových vozidel uložen pachateli příkazem, a přestože pachatel včas podal vůči němu odpor, byl vyzván k odevzdání řidičského průkazu. To vyvolalo v pachateli

⁵⁷ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 268. ISBN 978-80-7676-419-4.

⁵⁸ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 267–268. ISBN 978-80-7502-383-4.

představu, že jeho odpor neměl právních účinků, a tedy že nemůže řídit motorová vozidla. Tento stav pominul až o měsíc později a správní orgán měl následně ve svém rozhodnutí tuto dobu započíst.⁵⁹

Upuštění od výkonu zbytku trestu

Jak jsem již uvedl výše, ani analogicky není pro zákaz činnosti možné aplikovat institut mimořádného snížení výměru pokuty obsažený v § 44 PŘZ, proto je zde pouze možné zmírnit dopady trestu skrze upuštění od výkonu zbytku trestu podle § 47 odst. 4 a 5 PŘZ. Zákon připouští upuštění od výkonu zbytku správního trestu nejdříve po uplynutí poloviny doby stanovené pro výkon trestu, a to pouze při splnění určitých podmínek ze strany pachatele.

Samotný výkon poloviny uložené doby nebude pro upuštění dostačující, pokud pachatel neprokázal během takové doby svým způsobem života nebo skrze provedení určitých účinných opatření, že není nutné pokračovat ve výkonu tohoto správního trestu. To, jestli svým způsobem života prokázal pachatel nepotřebnost výkonu zbytku trestu, bude správní orgán zkoumat s ohledem na spáchaný přestupek v rovině pachatelova osobního i profesního života, hlavně se zaměří na skutečnosti, zda pachatel uložený zákaz respektuje a zda se v rozhodné době nedopustil dalšího – i třeba povahou jiného – protiprávního jednání. Prokázání nepotřebnosti zbytku trestu skrze způsob života bude samozřejmě připadat v úvahu pouze u pachatelů, kteří jsou fyzickými osobami. Zejména u pachatelů, kteří jsou právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami, pak zákon počítá s možností potřebného prokázání skrze provedení účinných opatření. Tato opatření by měla odstraňovat příčiny spáchaného přestupku nebo takové faktory, které jeho spáchání umožnily.⁶⁰

Zpřísnění podmínek pro upuštění pro případy, kdy spolu se správním trestem zákazu činnosti byla uložena i pokuta, obsahuje ustanovení § 47 odst. 5 PŘZ. Toto ustanovení vlastně nad uvedené podmínky ukládá další, a sice že žádná část pokuty není po splatnosti neuhrazená. Zákon umožňuje toho dosáhnout vícero způsoby. Předně půjde o situace, kdy pachatel již uhradil celou pokutu. Dále je toho možné dosáhnout tím, že správní orgán rozhodne o rozložení úhrady pokuty na splátky, nebo když rozhodne o odložení splatnosti pokuty. Toto ustanovení tedy především motivuje pachatele k úhradě uložené pokuty.⁶¹

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. března 2022, č. j. 7 As 126/2020-34.

⁶⁰ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 317. ISBN 978-80-7502-212-7.

⁶¹ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 269. ISBN 978-80-7676-419-4.

Protože to § 36 PřZ přímo nevylučuje, má správní orgán možnost uložit zákaz činnosti samostatně nebo společně s dalším správním trestem, v praxi se nejčastěji setkáme s uložením zákazu činnosti a pokuty dohromady.⁶² V případě sankcionování mladistvých tímto trestem limituje § 58 PřZ dobu uložení na maximálně jeden rok a k tomu zakazuje uložení tohoto trestu mladistvému, pokud by mu výkon trestu bránil v přípravě na jeho budoucí povolání. Uložit správní trest je možné jak v rozhodnutí o přestupku podle § 93 PřZ, tak v příkazu dle § 91 PřZ.

3.4 Propadnutí věci

Základní právní úpravu správního trestu propadnutí věci nalezneme v § 48 PřZ. Důvodová zpráva udává, že propadnutí věci má bránit pachateli v opakovaném spáchání přestupku, a k tomu ho připravit o prospěch z takového činu. Hlavním účelem tohoto trestu je podle ní zneškodnit věc, která má potenciál být užita ke spáchání dalšího přestupku, a tím pachateli jeho opakování učinit obtížnějším.⁶³

V § 48 odst. 1 PřZ nalezneme specifikace věcí, které mohou propadnout. Takové věci ale podle § 48 odst. 2 PřZ mohou propadnout pouze za předpokladu, že náleží pachateli a jejich hodnota není v nápadném nepoměru k povaze přestupku podle § 48 odst. 3 PřZ. Poslední uvedené ustanovení zároveň zakládá výjimku k uvedenému pravidlu, kdy se k hodnotě věci nebude přihlížet, pokud to vyžaduje „*bezpečnost osob, majetku nebo jiný obdobný obecný zájem*“. Pro aplikaci propadnutí věci jsou mimo jiné klíčové pojmy „věc“ a „věc náležející pachateli“, u obou pojmů nás důvodová zpráva odkazuje na ustanovení § 134 a § 135 TZ.⁶⁴

Definici věci tedy v PřZ nenalezneme, a proto se užije definice obsažená v § 489 ObčZ, podle které se za věc považuje „*vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí*“.⁶⁵ Spolu s § 489 se zároveň užije i už zmíněný § 134 TZ, který tuto definici rozšiřuje. Paragraf 493 ObčZ říká, že věcí není lidské tělo a ani jeho části nejsou věci, i pokud byly odděleny, § 494 ObčZ říká, že živé zvíře není věcí, a § 497 ObčZ dává ovladatelným přírodním silám postavení „*tzv. kvazi hmotných věcí*“.⁶⁶ Paragraf 134 TZ občanskoprávní definici pro potřeby trestního a přestupkového práva rozšiřuje právě tak, že dává všem výše uvedeným pojmům status věci.

Paragraf 135 TZ pak specifikuje, co se rozumí věcí náležející pachateli. Za takovou věc se proto považuje nejenom věc, kterou pachatel vlastní nebo je součástí jeho majetku, ale i taková

⁶² VETEŠNÍK, Pavel. § 47 [Zákaz činnosti]. In: JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 376, marg. č. 9. ISBN 978-80-7400-772-9.

⁶³ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 174

⁶⁴ Tamtéž

⁶⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 272. ISBN 978-80-7502-612-5.

⁶⁶ KOUKAL, Pavel. § 497 [Ovladatelné přírodní síly]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1533, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-529-9.

věc, se kterou fakticky jako vlastník nakládá, když skutečný vlastník nebo držitel takové věci není znám. Rozhodující je přitom stav k okamžiku rozhodování o takové věci.

Zejména z § 135 TZ pro nás vystávají četné relevantní otázky. Protože se vlastnictví i držba dají převést, jak bude správní orgán postupovat, pokud věc, která by jinak podléhala propadnutí, pachatel před rozhodnou dobou platně převede?

V takovém případě by nebylo možné propadnutí věci uložit, protože cizí věc jím postihnout nelze. Správní orgán by se pak za splnění určitých podmínek místo toho musel uchýlit k ochrannému opatření zabránění věci podle § 53 PřZ⁶⁷ nebo alternativně k propadnutí náhradní hodnoty podle § 49 PřZ.

Další otázka, která může při aplikaci institutu vyvstat, je, jak postupovat, pokud věc, která by mohla propadnout, není ve výlučném vlastnictví pachatele, ale ve spoluvlastnictví nebo je součástí společného jmění manželů. U spoluvlastnictví by se užilo ochranného opatření podle § 53 odst. 1 písm. d) PřZ, protože jak již bylo řečeno, zákon umožňuje pouze propadnutí věci zcela náležející pachateli,⁶⁸ zato zabrat věc, která pachateli nenáleží zcela nebo dokonce vůbec, zákon v uvedeném ustanovení výslovně připouští. Propadnutí věci ve společném jmění manželů je trochu komplikovanější. V zákonném režimu společného jmění manželů podle § 709 odst. 1 ObčZ je jeho součástí vše, „čeho nabyl jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství“, uvedené ustanovení dále uvádí výjimky z tohoto obecného pravidla. Právě tyto výjimky představují možný problém, protože věc považovaná či vydávaná za součást společného jmění manželů do něj ve skutečnosti vůbec patřit nemusí. Pokud se však ukáže, že věc je součástí společného jmění, pak oba manželé mají vlastnické právo k celé věci, a tudíž věc nebude moci propadnout.⁶⁹ V odborné literatuře je možné najít rozdílné názory na propadnutí spoluvlastnického podílu. Je možné se setkat s názorem, že propadnutí spoluvlastnického podílu není možné, protože zákon takový postup neumožňuje,⁷⁰ i s názorem, že vlastnický podíl správním trestem postihnout lze.⁷¹ Osobně se domnívám, že spoluvlastnický podíl propadnout může. K tomuto názoru mě vede zejména to, že odborná trestněprávní literatura

⁶⁷ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 273. ISBN 978-80-7676-419-4.

⁶⁸ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 273. ISBN 978-80-7502-383-4.

⁶⁹ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 273. ISBN 978-80-7676-419-4.

⁷⁰ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 324. ISBN 978-80-7502-212-7.

⁷¹ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 273. ISBN 978-80-7676-419-4.

připouští propadnutí spoluvlastnického podílu u trestu propadnutí věci podle § 70 TZ.⁷² Otázku, zda věc patří do společného jmění manželů, nebo pachateli obecně, pak správní orgán vyhodnocuje jako předběžnou otázku ve smyslu ustanovení § 57 SprŘ.

Specifikace věcí, jejíž propadnutí zákon umožňuje, nalezneme v § 48 odst. 1 PřZ. Jedná se o věci, které byly ke spáchání přestupku užity nebo určeny (§ 48 odst. 1 písm. a) PřZ), dále věci, které pachatel získal přestupkem nebo jako odměnu za něj (48 odst. 1 písm. b) PřZ), a nakonec také věci, které – byť i jen zčásti – nabyly za věc uvedenou pod písmenem b), pokud hodnota věci uvedené pod písmenem b) není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná (48 odst. 1 písm. c) PřZ).

Věci, které byly ke spáchání přestupku užity nebo určeny

Do této specifikace budou náležet věci, které pachatel bezprostředně využil k naplnění skutkové podstaty přestupku. Správní orgán tedy nebude moci uložit propadnutí věci na jakoukoliv věc, kterou má pachatel v době spáchání přestupku u sebe, ale bude se to vztahovat pouze na tu, kterou přímo využil k jeho spáchání. To však neznamená, že by snad určitá věc, respektive její užití, musela být znakem skutkové podstaty daného přestupku. To, že byla věc určena ke spáchání přestupku, znamená, že k jeho spáchání nedošlo, ale pachatel zamýšlel takovou věc při jeho spáchání použít. Taková situace tedy nastane hlavně při pokusu přestupku.⁷³ Podle § 6 odst. 1 PřZ vyžaduje spáchání pokusu přestupku ze strany fyzické osoby úmysl k jeho spáchání, proto i propadnutí věci, která byla určena ke spáchání přestupku, bude možné jen u pokusu o úmyslný přestupek. Naopak vzhledem k rozdílné úpravě pokusu přestupku u právnických osob a podnikajících fyzických osob obsažené v § 6 odst. 2 PřZ, kdy úmysl není pro spáchání pokusu vyžadován, se domnívám, že bude možné uložit propadnutí věci i v případě pokusu nedbalostního přestupku těchto osob.

Věci získané přestupkem nebo jako odměna za něj

Věcí získanou přestupkem nemusí být pouze cizí věc získaná spácháním přestupku, například krádeží podle § 8 odst. 1 písm. a) bodu 1. zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ale i věci přestupkem vyrobené, zde lze jako příklad uvést přestupek podle § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Dále je možné postihnout

⁷² Tento názor přímo vyjadřuje například JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2022, s. 125. ISBN 978-80-7502-637-8 nebo také PŮRY, František. § 70 [Propadnutí věci]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 3. vyd Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1219, marg. č. 6. ISBN 978-80-7400-893-1.

⁷³ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 272. ISBN 978-80-7676-419-4.

věc, kterou obdržel pachatel jako odměnu, a přitom není důležité, zda byla odměna sjednaná dopředu.⁷⁴

Ostatní věci

Poslední skupina věcí, které mohou propadnout, je úzce propojena se skupinou předcházející. Patří sem totiž věci, které pachatel nabyt – byť i jen zčásti – za věci z předchozí skupiny, za předpokladu, že takové věci nejsou svou hodnotou vůči hodnotě získané věci zanedbatelné. Lze si představit situaci, kdy pachatel dostane finanční obnos za spáchání přestupku, třeba od organizátora, a za tento obnos si koupí automobil, správní orgán pak bude postupovat v souladu s ustanovením § 48 odst. 1 písm. c) PřZ, když pachateli uloží správní trest propadnutí věci spočívající v propadnutí právě tohoto automobilu. Zákon nijak neudává, jak rozumět pojmu „zanedbatelná hodnota“, a nechává tak jeho výklad na správních orgánech a soudech. Pokud je však hodnota nabyté věci vícenásobně vyšší, dá se předpokládat, že by již šlo o zanedbatelnou hodnotu, a propadnutí takové věci by tedy nešlo uložit.⁷⁵

Nakonec pro uložení propadnutí věci musí být splněn i požadavek podle § 48 odst. 3 PřZ, že věc, která má propadnout, není svou hodnotou v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Hodnotou věci se rozumí především její hodnota v penězích, ale protože to není výslovně stanoveno zákonem, má správní orgán možnost vzít v potaz i další okolnosti. Jako vodítko k tomu lze použít ustanovení o mimořádné ceně z § 492 odst. 2 ObčZ, které říká, že při stanovení takové ceny se přihlédně ke „*zvláštním poměrům nebo ke zvláštní oblibě vyvolané náhodnými vlastnostmi věci*“.

Povaha přestupku se bude posuzovat vzhledem k okolnostem každého konkrétního přestupku, a to zejména s přihlédnutím k okolnostem určujícím povahu a závažnost přestupku uvedeným v § 38 PřZ.

„Nápadný nepoměr“ je pak neurčitý pojem a správní orgán musí ve svém rozhodnutí vysvětlit, v čem spatřuje jeho naplnění, či nenaplnění.⁷⁶

Paragraf 48 odst. 3 PřZ však obsahuje výjimku z výše uvedeného. Uvedené ustanovení totiž říká, že v případech, kdy to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku či jiný obdobný obecný zájem, se k hodnotě věci nepřihlíží. Důvodová zpráva k tomu uvádí, že půjde o věci jako „*zbraně,*

⁷⁴ VETEŠNÍK, Pavel. § 48 [Propadnutí věci]. In: JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 385, marg. č. 8. ISBN 978-80-7400-772-9.

⁷⁵ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 323. ISBN 978-80-7502-212-7.

⁷⁶ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 274. ISBN 978-80-7676-419-4.

jedy, výbušniny, omamné a psychotropní látky, prekursory drog, zdraví škodlivé farmaceutické nebo lékařské přípravky anebo zdraví závadné potravinářské výrobky apod.“⁷⁷

Dalším případem, kdy se k hodnotě věci nepřihlíží, je, když to tak zvláštní zákon stanoví. Jako příklad zde lze uvést § 65 zákona č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, který říká, že u věci, „*kteřá je neznačeným lihem, kontrolní páskou nebo padělkem kontrolní pásky, její propadnutí se uloží, a to i v případě, že její hodnota je v nápadném nepoměru k povaze přestupku*“.⁷⁸

Vlastnictví propadnuté věci přechází na stát podle § 48 odst. 4 PŘZ, a to okamžikem, kdy nabude právní moci rozhodnutí, kterým se propadnutí věci ukládá.⁷⁹ Výjimku z tohoto pravidla představuje § 2 odst. 4 zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži, kdy věc propadlá podle tohoto zákona připadá bez náhrady Československému červenému kříži.

Propadnutí věci je univerzální správní trest, to znamená, že jej lze uložit vždy, i tam, kde jeho uložení zvláštní zákon přímo neukládá. Správní orgán může propadnutí věci uložit jak rozhodnutím o přestupku, tak příkazem. Vždy ale musí přesně a nezaměnitelně označit propadlou věc. Správní orgán může uložit propadnutí více věcí najednou, ale pouze za předpokladu, že každá z nich individuálně splňuje zákonné požadavky.⁸⁰

3.5 Propadnutí náhradní hodnoty

Správní trest propadnutí náhradní hodnoty do systému našeho přestupkového práva zavedl k 1. 7. 2017 právě až PŘZ, jedná se tedy o stále relativně mladý institut. Je hluboce propojen s předchozím správním trestem propadnutí věci. Jak již sám jeho název napovídá, má vůči němu povahu nahrazující. Podmínky jeho uložení nalezneme v § 49 odst. 1 PŘZ, který říká, že když pachatel věc, která by mohla propadnout, „*před uložením propadnutí věci zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zúžitkuje, nebo jestliže jinak propadnutí takové věci zmaří*“, může mu správní orgán uložit správní trest propadnutí náhradní hodnoty, a to až do výše hodnoty věci, která mohla propadnout.

Zákon tedy stanovuje vícero podmínek pro uložení trestu, které musí být splněny současně. Za prvé musela před uložením propadnutí věci existovat věc splňující zákonné požadavky

⁷⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 174

⁷⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 274. ISBN 978-80-7502-612-5.

⁷⁹ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 274. ISBN 978-80-7502-383-4.

⁸⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 274–275. ISBN 978-80-7502-612-5.

na takové propadnutí podle § 48 PŘZ, za druhé musela být tato věc určitým způsobem učiněna nedostupnou.

Správní orgán bude při rozhodování o uložení správního trestu zkoumat naplnění obou podmínek. Musí tedy nejdříve rozhodnout, zda existovala věc, která by splňovala podmínky podle § 48 PŘZ, a to i s ohledem na všechna omezení tohoto ustanovení, a v konkrétních případech i podmínky ve zvláštním zákoně, jako je již výše uvedený § 65 zákona č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu. Jestliže je splněna první podmínka a věc je skutečně nedostupná z jednoho z uvedených důvodů, pak je ještě nutné stanovit její hodnotu. Zpravidla se bude hodnota zjišťovat odborným vyjádřením, případně znaleckým posudkem.⁸¹

Hodnotou, která může takto propadnout, nemusí být pouze peníze, ale i jiné věci, které mají obdobnou hodnotu k věci, která by mohla propadnout a náleží pachateli. Tento závěr lze podle mého názoru vyvodit již z názvu správního trestu zvoleného zákonodárcem, kdy – pokud by opravdu mělo být možné propadnutí pouze peněz jako náhradní hodnoty – mohl zákonodárce tento trest pojmenovat rozdílně nebo přistoupit k úplně jiné formulaci a přidat odstavec stanovující možnost zabavení finanční částky odpovídající hodnotě věci, která by jinak mohla propadnout.

Správní trest je možno uložit jak rozhodnutím o přestupku, tak příkazem, a to samostatně i dohromady s dalšími tresty. Dokonce je možné společně uložit propadnutí věci a propadnutí náhradní hodnoty, pokud to nebude povahou konkrétního případu vyloučeno,⁸² tím budou podle mého názoru především situace, kdy by bylo možné uložit propadnutí vícero věcí, ale jedna nebo více z nich – ne však všechny – byly zničeny či jinak učiněny nedostupnými.

3.6 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Stejně jako propadnutí náhradní hodnoty neznal zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ani správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku, před 1. 7. 2017 jsme se tedy mohli se zveřejněním rozhodnutí o přestupku setkat pouze ve zvláštních zákonech, jako byl například § 51a zákona č. 253/2008 Sb., zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.⁸³ Tento správní trest se od ostatních obsažených v PŘZ zásadně odlišuje tím, že je možné ho uložit pouze právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě.

⁸¹ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 326–329. ISBN 978-80-7502-212-7.

⁸² BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 276. ISBN 978-80-7676-419-4.

⁸³ VETEŠNÍK, Pavel. § 50 [Zveřejnění rozhodnutí o přestupku]. In: JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 394–395, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-772-9.

Sankční efekt správního trestu spadá do vícero oblastí. Zásadní a hlavní je jistě efekt na čest, dobré jméno, případně soukromí trestané osoby. Pro úspěšné podnikání je kromě mnoha jiných aspektů též nutné získat důvěru potenciálních zákazníků a partnerů, proto zveřejnění rozhodnutí, kterým byla daná osoba uznána vinnou z určitého přestupku, může zásadně ovlivnit její postavení a vztahy v této oblasti. Dále je pak trest spojen se zásahem finanční povahy. Nejenomže lze jako následek snížení důvěryhodnosti očekávat snížený zájem o produkty či služby dané osoby, tedy následek nepřímý z trestu, ale potrestaná osoba ponese i přímé finanční následky spočívající v povinnosti nahradit správnímu orgánu náklady na zveřejnění rozhodnutí o přestupku ve veřejném sdělovacím prostředku. Tento správní trest tedy informuje veřejnost o protiprávním jednání právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, tento prvek veřejnosti je však vlastní pouze tomuto trestu a rozhodně se nejedná o zavedení obecné zásady veřejnosti do systému našeho přestupkového práva.⁸⁴

Základní právní úpravu nalezneme v § 50 PŘZ. Jedná se o nejobsáhlejší a nejkomplexnější úpravu ze všech správních trestů, kdy je zde například upraven i postup v případě zrušení rozhodnutí, kterým byl správní trest uložen.

Paragraf 50 odst. 1 PŘZ stanovuje, že zveřejnění rozhodnutí o přestupku smí správní orgán uložit jen právnickým osobám nebo podnikajícím fyzickým osobám, jak již bylo řečeno, a dále je to možné, jen pokud to stanoví zvláštní zákon. Při samotném ukládání pak musí správní orgán dbát na to, aby zásah do soukromí, který je trestem pachatelé způsoben, odpovídal „povaze a závažnosti přestupku“. Přitom povaha a závažnost přestupku je dána především parametry obsaženými v § 38 PŘZ. Je důležité uvést, že PŘZ nijak dále nespecifikuje, že by právnickými osobami byly například zamýšleny pouze obchodní korporace ve smyslu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, a proto je nutné z tohoto dovodit, že správní trest lze uložit i zapsaným spolkům a ústavům, nadacím i dalším právnickým osobám, pokud to umožňuje zvláštní zákon. Naopak nepodnikajícím fyzickým osobám není možné správní trest uložit, ani pokud jsou členem voleného orgánu právnické osoby, nebo jediným společníkem. Zda odpovídá daný zásah do soukromí pachatele povaze a závažnosti přestupku, je ultimátně záležitost správního uvážení.⁸⁵ Zvláštní zákony umožňují uložit zveřejnění rozhodnutí o přestupku často za přestupky spočívající v určitém nepřipustném jednání na trhu⁸⁶, to spolu s faktem,

⁸⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 275–276. ISBN 978-80-7502-612-5.

⁸⁵ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 332. ISBN 978-80-7502-212-7.

⁸⁶ Pro ilustraci uvádím § 20a zákona č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, § 51a zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, a § 12 zákona č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh.

že je možné takto postihnout pouze právnické osoby a podnikající fyzické osoby, mě vede k závěru, že zásah trestem způsobený bude odpovídat povaze a závažnosti přestupku, zejména v případech, kdy je potřeba varovat členy veřejnosti před možnou újmou, která by jim mohla vzniknout jako následek protiprávního jednání dané osoby.

Samotný výkon trestu specifikuje § 50 odst. 2 PřZ a spočívá ve zveřejnění výrokové části rozhodnutí o přestupku. Znění uvedeného ustanovení výslovně neukládá formu zveřejnění, a proto se předpokládá, že pro potřeby zveřejnění ve veřejném sdělovacím prostředí se jedná o jednorázové zveřejnění.⁸⁷ Paragraf 50 odst. 4 PřZ pak pro zveřejnění rozhodnutí skrze úřední desku správního orgánu formu udává jasně, když pro vyvěšení stanovuje lhůtu v rozmezí nejméně 15 dní a nejdéle dvou měsíců. Rozhodnutí je podle daného ustanovení možné zveřejnit až po jeho nabytí právní moci. Tuto část považuji za poměrně nadbytečnou, protože správní tresty se obecně provádí až po nabytí právní moci rozhodnutí, kterým byly uloženy. Zato ustanovení o minimální a maximálně lhůtě, ve které musí dojít ke zveřejnění výrokové části rozhodnutí, je velice důležité. Zákon umožňuje správnímu orgánu v rozhodnutí stanovit takovou lhůtu v rozmezí dvou až šesti měsíců. Dolní hranice dvou měsíců zřejmě není stanovena náhodou, protože koresponduje s lhůtou pro podání správní žaloby proti rozhodnutí podle § 72 odst. 1 s. ř. s., a jejím účelem tak je umožnit pachateli podat tuto žalobu ještě před výkonem správního trestu. Z toho důvodu bude vhodné, aby správní orgán v rozhodnutí určil lhůtu stále ve stanoveném limitu, ale podstatně delší než dva měsíce. I když má soud možnost přiznat žalobě odkladný účinek, nedojde obvykle k vyřízení žaloby v rádech dnů, delší lhůta tak dává prostor správnímu orgánu vyhnout se možným neblahým následkům podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, v případech, kdy dá soud žalobci za pravdu.⁸⁸

Zveřejňuje se pouze výroková část rozhodnutí, jejíž náležitosti jsou stanoveny v § 93 PřZ. Odůvodnění se tedy nezveřejňuje, opak by ostatně mohl být vzhledem ke kapacitě veřejného sdělovacího prostředí a délce odůvodnění některých rozhodnutí značně komplikovaný a jistě i nákladnější. Výroková část se pak zveřejní ve stejné podobě, jaká je uvedena ve stejnopise rozhodnutí, správní orgán ani pachatel nemá právo výrokovou část komentovat ani krátit.⁸⁹

⁸⁷ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 333–334. ISBN 978-80-7502-212-7.

⁸⁸ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 280. ISBN 978-80-7676-419-4.

⁸⁹ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 332. ISBN 978-80-7502-212-7.

V § 50 odst. 3 PŘZ se dozvídáme, jakým způsobem má dojít ke zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Uvedené ustanovení za tento způsob označuje zveřejnění ve veřejném sdělovacím prostředku a vyvěšení na úřední desce správního orgánu, který rozhodnutí vydal. Důvodová zpráva specifikuje veřejné sdělovací prostředky tak, že se jimi rozumí „tisk, televize, rozhlas, Obchodní věstník, internet“, a přitom není rozhodující, zda se jedná o veřejný prostředek celostátní nebo regionální povahy.⁹⁰ Zákodárce tímto nechává správním orgánům poměrně široký prostor pro zvážení, jaký konkrétní veřejný sdělovací prostředek použijí. Ve svém rozhodování by však správní orgány měly myslet na to, zda je zvolený prostředek dostatečně přístupný veřejnosti, tedy zda není určen jen selektivně vybranému okruhu čtenářů, či jestli nebrání přístupu k němu složité podmínky. To však neznamená, že by musely být dostupné vždy zadarmo, takový požadavek by ostatně vyloučil velkou část tištěných a jiných médií.⁹¹ Osobně se však domnívám, že pokud by cena přístupu k danému prostředku pro veřejnost byla zvláště vysoká, mohl by ho už jen tento fakt vyloučit. Jazykový výklad nás pak vede k závěru, že správní orgán nemá možnost vybrat jeden nebo druhý způsob a vždy musí v rozhodnutí uložit oba způsoby zveřejnění. Správní orgán musí v rozhodnutí určit, v jakém druhu veřejného sdělovacího prostředku se zveřejnění provede. Při jeho výběru musí správní orgán vždy zvážit okolnosti daného konkrétního případu. Především náklady na zveřejnění je přitom nutné zvážit důsledně. Protože rozdílné prostředky ponесou značně se lišící výši nákladů, nejvíce finančně náročně jistě bude zveřejnění v televizi s celostátní působností, oproti tomu lze očekávat, že zveřejnění skrze internet může nést náklady až zanedbatelné.

Samotné zveřejnění se uskuteční na základě smlouvy mezi daným veřejným sdělovacím prostředkem a správním orgánem. Z toho důvodu je důležité, aby správní orgán v rozhodnutí nestanovil veřejný sdělovací prostředek absolutně určitě, například tím, že by ho určil jako Hospodářské noviny. Protože správní orgán v rozhodnutí nemá možnost uložit povinnost daného veřejného sdělovacího prostředku rozhodnutí zveřejnit, znemožnil by takovýmto určením provedení správního trestu v případě, kdy by Hospodářské noviny s tím nesouhlasily. Průběžné náklady zveřejnění nese správní orgán, tedy hradí částku, na které se dohodne s veřejným sdělovacím prostředkem ve smlouvě. Tuto částku pak vymáhá po pachateli, protože podle § 50 odst. 5 PŘZ se tato forma zveřejnění provede na jeho náklady. Vymáhání částky se zřejmě provede žalobou na vydání bezdůvodného obohacení.⁹²

⁹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 175

⁹¹ Tamtéž, s. 335.

⁹² PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 279–280. ISBN 978-80-7502-612-5.

Protože provedení tohoto správního trestu vždy vyžaduje součinnost třetí strany nestranného soukromoprávního subjektu, může při jeho provádění nastat teoreticky situace, kdy žádný z odpovídajících subjektů, podle zvoleného druhu veřejného sdělovacího prostředku, nebude se zveřejněním souhlasit. Správní orgán pak nemá k dispozici žádné prostředky, kterými by mohl donutit třetí osoby ke zveřejnění rozhodnutí o přestupku nebo které by umožnily dodatečně změnit původně zvolený druh veřejného sdělovacího prostředku. V takové situaci by se zřejmě provedlo pouze zveřejnění vyvěšením na úřední desce správního orgánu.

Paragraf 50 odst. 4 PřZ specifikuje, jakým způsobem se provede zveřejnění na úřední desce správního orgánu. Na rozdíl od zveřejnění ve veřejném sdělovacím prostředku se nejedná o jednorázové zveřejnění, ale o vyvěšení po určitou stanovenou dobu. Nejkratší doba vyvěšení může podle uvedeného ustanovení být patnáct dní a nejdelší dva měsíce. Vyvěšení provede správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni, a to na své náklady.

Přestupkový zákon v § 50 odst. 6 upravuje i situaci, kdy dojde ke zrušení pravomocného rozhodnutí, kterým se správní trest ukládá. K takovému zrušení může dojít v přezkumném řízení, novém řízení, anebo v soudním řízení správním. Pokud k takovému zrušení dojde, musí být správní orgán, který zrušené rozhodnutí vydal, o tom informován do třiceti dnů. Správní orgán pak má povinnost zveřejnit každé pravomocné rozhodnutí, kterým se původní rozhodnutí ruší, obdobným způsobem jako zrušené rozhodnutí, a to na vlastní náklady. Účelem daného ustanovení je zřejmě napravit škodlivé důsledky zveřejnění rozhodnutí o přestupku, které byly pachatelem takto způsobeny. Z toho důvodu se toto ustanovení neaplikuje, pokud ke zveřejnění ještě nedošlo, ostatně by to ani nebylo možné, protože by se rozhodnutí nedalo zveřejnit obdobným způsobem jako to, kterým se původní rozhodnutí ruší.

Nakonec podle § 50 odst. 7 PřZ nesmějí obsahem zveřejňované výrokové části rozhodnutí být údaje, které by umožnily identifikaci jiné osoby než pachatele. Přitom není důležité, zda se jedná o osobu fyzickou, právnickou, nebo fyzickou osobu podnikající. Pokud výroková část obsahuje takové údaje, například v označení poškozeného, je nutné tyto údaje anonymizovat, třeba jejich začerněním.⁹³ Nemusí se přitom jednat pouze o údaje, jako jsou jméno, příjmení, rodné číslo nebo adresa, tedy údaje přímo identifikující konkrétní osobu, ale i jiné údaje, které by identifikaci mohly umožnit.⁹⁴

⁹³ VETEŠNÍK, Pavel. § 50 [Zveřejnění rozhodnutí o přestupku]. In: JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 399, marg. č. 14. ISBN 978-80-7400-772-9.

⁹⁴ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 282. ISBN 978-80-7676-419-4.

3.7 Správní tresty ve zvláštních zákonech

Přestože výčet správních trestů, které je podle PřZ možné uložit, obsažený v § 35 PřZ je taxativní, je možné, aby zvláštní zákony upravovaly i jiné druhy. Český právní řád zná vícero takto upravených správních trestů. V rámci nekompletního výčtu můžeme uvést třeba správní trest obsažený v zákoně č. 272/2013 Sb., o prekurech drog, v § 42, který umožňuje za určité přestupky podle tohoto zákona spolu s pokutou také „odejmout licenci nebo zvláštní licenci nebo zrušení registrace nebo zvláštní registrace“, a § 45 odst. 1 stejného zákona pak stanovuje, že za přestupek „neinformování ministerstva včas o tom, zda osoba pokračuje v činnosti, pro které byla tato osoba zaregistrována nebo pro které byl tento orgán zaregistrován, nelze uložit jiný správní trest než zrušení registrace“.⁹⁵ Tyto tresty pachatelům znemožňují legálně konat činnosti ve spojení s určitými látkami, protože jim odebírají oprávnění potřebné k nim. V § 22a odst. 6., 7. a 8. zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, nalezneme asi nejznámější příklad správního trestu, který je upraven ve zvláštním zákoně, a sice zákaz plnění veřejných zakázek a poskytování veřejných služeb v přepravě cestujících. Podle uvedených ustanovení má Úřad pro ochranu hospodářské soutěže možnost uložit daný správní trest pouze spolu s pokutou za přestupek spočívající v uzavírání zakázaných dohod v souvislosti se zadáváním nebo zadáním veřejné zakázky nebo v souvislosti s uzavíráním smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících, a to až na dobu jednoho roku. Dříve jsme se také mohli v § 25a odst. 3 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, setkat se správním trestem vyškrtnutí ze seznamu znalců a tlumočníků. Všechny uvedené správní tresty mají svou povahou blízko k zakazu činnosti, protože jako výsledek jejich uložení je pachateli znemožněno působit legálně v určité oblasti.

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, obsahuje v § 27b úpravu správních trestů zákazu chovu zvířat a propadnutí zvířete. Zákaz chovu zvířat je podle § 27 odst. 1 daného zákona možné uložit, pokud existuje odůvodněná obava, že pachatel „bude v týrání zvířete pokračovat, zejména jde-li o pachatele, který byl za týrání zvířete v posledních 3 letech potrestán za přestupek nebo odsouzen“, nebo pachatel „neposkytne týranému zvířeti péči, kterou vyžaduje jeho zdravotní stav“ anebo pachatel „začne chovat další zvířata stejným způsobem, za který byl v minulosti v souvislosti s jiným zvířetem potrestán za přestupek nebo odsouzen“. Paragraf 27b odst. 2 zákona stanovuje, že správní trest propadnutí zvířete je možné uložit ke zvířeti, které bylo týráno a patří pachateli, pokud existuje odůvodněná obava, že „bude v týrání zvířete pokračovat, zejména jde-li o pachatele, který byl za týrání zvířete v posledních 3 letech

⁹⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 251. ISBN 978-80-7502-612-5.

potrestán za přešupek nebo odsouzen“, nebo pachatel „*neposkytne týranému zvířeti péči, kterou vyžaduje jeho zdravotní stav*“. Propadnutí zvířete je k tomu možné uložit i tehdy, pokud zvíře nebylo týráno, ale pachatel ho chová bez náležitého povolení.⁹⁶ Oba správní tresty navíc můžou být uloženy pouze spolu s pokutou a nelze je uložit, pokud závažnost přešupku je tak malá, že i pokuta by byla uložena na možné dolní hranici.⁹⁷ U jednotlivých přešupků pak nalezneme maximální dobu, po kterou je možné zákaz chovu zvířat uložit, a tím je pět let.⁹⁸ Zákaz chovu tak představuje obdobu trestu zákazu držení a chovu zvířat, který nalezneme § 74a TZ, ten však může být uložen i samostatně a na dobu až 10 let. Tento zákon také obsahuje úpravu ochranných opatření neobsažených v PřZ, těmi jsou zabránění týraného zvířete (§ 27c) a zabránění zvířete (§ 27d).

Ve zvláštních zákonech se také můžeme setkat s dalšími instituty, které mají svou povahou blízko ke správním trestům nebo ochranným opatřením, ale většinou nesplňují jeden či více jejich znaků, a nelze je proto za ně označit. To je případ třeba správního vyhoštění, které nalezneme v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

⁹⁶ § 27b odst. 3 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

⁹⁷ Tamtéž, § 27b odst. 4.

⁹⁸ Tamtéž, § 27a odst. 20.

4 Ochranná opatření

Ochrannými opatřeními se zabývá hlava VIII PřZ, která obsahuje § 51–54. Přitom § 51 PřZ stanovuje, že ochrannými opatřeními jsou omezující opatření a zabránění věci nebo náhradní hodnoty. Ochranná opatření a správní tresty mají mnohé společné. Také jsou ukládány správními orgány podle zákona, ale o jejich intenzitě se rozhoduje především v závislosti na potřebě působit výchovně na trestanou osobu.⁹⁹ Rozcházejí se však i v dalších bodech. Důvodová zpráva říká, že újma způsobená ochrannými opatřeními je, na rozdíl od trestů, pouze nezbytným vedlejším účinkem ochranných opatření, a důležitá je naopak jejich funkce individuální prevence a jejich výchovná a zabezpečovací úloha.¹⁰⁰ Dalším rozdílem je, že ochranné opatření je možné uložit pachateli, osobě, která není pro nedostatek věku nebo nepříčetnost odpovědná, ale i třetí osobě, tedy osobě, která nemusí být na činu nijak účastna, jako tomu může být u zabránění věci nebo zabránění náhradní hodnoty.¹⁰¹ O ochranných opatření se k tomu podle § 2 odst. 7 PřZ vždy rozhoduje podle zákona účinného v době rozhodování.

4.1 Omezující opatření

Přestupkový zákon jako první ochranné opatření upravuje v § 52 omezující opatření. Tato opatření mohou spočívat v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce, dále může jít o uložení povinnosti zdržet se styku s určenou osobou nebo skupinou osob, a nakonec je také možné takto uložit povinnost podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování.

Hlavním účelem omezujících opatření je zabránit pachateli v opakování protiprávního jednání. Toho se snaží docílit tím, že omezí přístup pachatele k osobám, místům či vlivům, které měly přímou spojitost se spáchaným přestupkem nebo pachatele donutí podrobit se adekvátnímu programu pro zvládání určitého jeho chování.

První upravenou formou omezujícího opatření je zákaz navštěvovat určitá místa, a to buďto veřejná místa, nebo místa, kde se konají některé akce. I když nenajdeme v PřZ definici veřejně přístupného místa, lze se domnívat, že půjde o místa dostupná obecně všem po alespoň určitou denní dobu. Z důvodové zprávy můžeme vyvodit, že se bude jednat o místa, kde se pachatel často zdržuje a jsou pro něj kriminogenní, podle důvodové zprávy se může jednat o konkrétní ulice, prostranství před obchody, nebo třeba parky.¹⁰² Jestliže jde o místa, kde se konají sportovní,

⁹⁹ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 115–116. ISBN 978-80-7502-531-9.

¹⁰⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 175-176

¹⁰¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 281. ISBN 978-80-7502-612-5.

¹⁰² Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 176

kulturní anebo jiné společenské akce, pak takovými místy mohou být třeba taneční zábavy, lidové slavnosti, estrády, koncerty a další podobná místa.¹⁰³ Nemělo by se však pachatelé zakázat navštěvovat místa, kde pracuje či vykonává jinou obdobnou činnost, protože takovým zákazem by se v podstatě nahrazovalo uložení správního trestu zákazu činnosti. Trenérovi fotbalového týmu by se tedy například nemělo zakazovat navštěvovat fotbalové stadiony.¹⁰⁴ Důvodová zpráva navíc uvádí, že u žádného možného místa není rozhodující, zda se na něm podává alkohol.¹⁰⁵

V případě zákazu styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob můžeme jako výkladové vodítko opět použít důvodovou zprávu, která říká, že zákaz styku s individuální osobou bude připadat v úvahu zejména u případů stalkingu nebo domácího násilí, a zákaz styku s okruhem osob, pokud má tato skupina na něj nepříznivý vliv, jako tomu může například být u extremistické skupiny.¹⁰⁶

Omezující opatření spočívající v povinnosti pachatele podrobit se vhodnému programu pro zvládnání jeho chování podrobněji upravuje § 52 odst. 7 PŘZ, a proto se mu budu více věnovat níže.

Paragraf 52 odst. 2 PŘZ říká, že omezující opatření je možné uložit pouze fyzické osobě, pokud to stanoví zvláštní zákon a pokud zároveň existuje přímá souvislost mezi spáchaným přestupkem a ukládaným omezujícím opatřením.

Příkladem přestupků, za jejichž spáchání zvláštní zákony umožňují uložit omezující opatření, může například být přestupek rušení nočního klidu podle § 5 odst. 1 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, nebo třeba neoprávněné přechovávání návykové látky v malém množství pro vlastní potřebu podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

Paragraf 52 odst. 3 PŘZ specifikuje množství aspektů ukládání omezujících opatření. Předně musí omezující opatření být přiměřené povaze a závažnosti spáchaného přestupku, o čemž rozhodují, stejně jako u správních trestů, především okolnosti stanovené v § 38 PŘZ, a osobním poměrům pachatele. Ty bude správní orgán hodnotit vzhledem k době rozhodování o přestupku a zváží například aspekty pachatelovy finanční situace, rodinné situace nebo jeho zdravotní stav.¹⁰⁷

¹⁰³ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 289. ISBN 978-80-7502-383-4.

¹⁰⁴ VETEŠNÍK, Pavel. § 52 [Omezující opatření]. In: JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 407, marg. č. 5. ISBN 978-80-7400-772-9.

¹⁰⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 176

¹⁰⁶ Tamtéž

¹⁰⁷ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 352. ISBN 978-80-7502-212-7.

Dále lze omezující opatření uložit pouze spolu se správním trestem, § 59 PřZ však obsahuje výjimku z tohoto pravidla. Podle § 59 PřZ je totiž možné upustit od uložení správního trestu u mladistvého, pokud lze důvodně očekávat vzhledem k povaze spáchaného přestupku a k dosavadnímu způsobu jeho života, že uložení omezujícího opatření samostatně zajistí jeho nápravu lépe. Omezující opatření je možné uložit maximálně na jeden rok, tato lhůta je objektivní a správní orgán nemá možnost ji prodloužit.¹⁰⁸

Důležitým aspektem také je, že omezující opatření lze uložit s účinky i mimo správní obvod správního orgánu, který o uložení omezujícího opatření rozhodl. To považuji za velmi důležité zejména proto, že opak by pachateli umožnil se efektu omezujícího opatření spolehlivě vyhýbat, aniž by jej porušil. V takovém případě by se totiž fotbalový fanoušek se zákazem vstupu na fotbalový stadion mohl omezujícímu opatření vyhýbat tím, že by jezdil pouze na venkovní zápasy svého oblíbeného klubu, mimo správní obvod, pro který mu bylo omezující opatření uloženo, nebo by pak extremistická skupina, se kterou má určitá osoba zakázáno se stýkat, začala organizovat své srazy v jiném správním obvodu. Je také třeba zmínit, že správní orgány se výrazně odlišují velikostí svých správních obvodů. Protože správní obvod městských částí hlavního města Prahy bude výrazně menší, než je třeba správní obvod ministerstva, mohlo by ukládání omezujících opatření pouze s účinností na správní obvod daného správního orgánu motivovat a usměrňovat protiprávní činnosti.

Pořád je ale nutné pamatovat na to, že zákonodárce zde použil slovo „lze“, tedy omezující opatření sama o sobě nemají účinek i mimo daný správní obvod, správní orgán jim musí tento účinek vždy výslovně stanovit přímo v daném rozhodnutí. Je možné si představit situace, kdy by poskytnutí účinku i mimo daný správní obvod bylo nadbytečné až matoucí, jak již jsem zmínil výše, omezující opatření může spočívat i v tom, že se pachateli zakáže zdržovat se v konkrétní ulici, pak by nedávalo smysl stanovit omezujícímu opatření účinnost i mimo daný správní obvod.

Dodržování omezujících opatření kontroluje podle § 52 odst. 4 PřZ správní orgán, který opatření uložil, v případech, kdy má účinnost pouze v jeho správním obvodu. Pokud má účinnost i v jiných obvodech, pak v těch jednotlivých dalších obvodech kontrolu jejich dodržování provádějí správní orgány, jež jsou stejného druhu jako správní orgán, který rozhodnutí vydal, a to vždy ve svém vlastním správním obvodu. Předmětné správní orgány se pak o této své povinnosti dozvědí od správního orgánu, který rozhodnutí vydal, a to do pěti dnů od nabytí právní moci takového rozhodnutí v souladu s § 52 odst. 5 PřZ.

¹⁰⁸ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 290. ISBN 978-80-7502-383-4.

Paragraf 52 odst. 6 PřZ stanovuje, že v případech, kdy je to možné, kontrolují navíc dodržování omezujícího opatření i orgány Policie České republiky a obecní policie v příslušných správních obvodech. Správní orgány zmíněné v předchozím odstavci mají podle uvedeného ustanovení zákona povinnost je informovat o uloženém omezujícím opatření. Zákon již však neudává lhůtu, ve které musí být tato informační povinnost splněna, a tak se domnívám, že by k informování příslušných orgánů Policie České republiky a obecní policie mělo dojít bez zbytečného odkladu.

Jak jsem již zmínil výše, omezující opatření může spočívat také v uložení povinnosti pachateli podrobit se vhodnému programu pro zvládnání agrese nebo násilného chování. Podrobně se tomuto omezujícímu opatření věnuje § 52 odst. 7 PřZ. Podle uvedeného ustanovení může být tato forma omezujícího opatření uložena fyzické osobě, které se dopustila přestupku násilné povahy v rodině nebo v partnerském vztahu. Tento výčet je však pouze demonstrativní, a je tedy možné toto uložit i za přestupky jiného charakteru. Ukládání této formy omezujícího opatření je specifické v tom, že se jedná o jediný prostředek správního trestání, u kterého zákon přímo vyžaduje, aby správní orgán před jeho uložení měl konzultaci s pachatelem. Není jisté, zda je možné uložit opatření i bez konzultace s pachatelem, protože se ale k naplnění účelu opatření vyžaduje aktivní součinnost pachatele, je zřejmě nevhodné ho bez ní uložit.¹⁰⁹ Na této konzultaci by se především měly s pachatelem projednat jeho postoj k podrobení se programu, jaký typ programu je pro něj nejvhodnější, jeho konkrétní potřeby a limitace, například jaké má časové možnosti, zda a jak daleko je za programem schopen dojíždět, i další důležité aspekty daného programu. Poté může správní orgán přistoupit k samotnému uložení omezujícího opatření. V rozhodnutí stanoví konkrétní typ programu, jeho obsah, rozsah a způsob jeho provádění, s tím, aby byly dosaženo výchovného a preventivního působení na pachatele a zároveň to odpovídalo jeho potřebám. Kontrola dodržování uloženého omezujícího opatření spočívá v tom, že správní orgán vyžádá od poskytovatele daného programu písemnou zprávu, v níž budou informace o dodržování programu ze strany pachatele. Náklady, není-li účast na programu bezplatná, pak hradí přímo poskytovatel programu pachatel. V případě, kdy pachatel náklady dobrovolně neuhradí, bude poskytovatel muset svou pohledávku vymáhat na něm soukromoprávní žalobou.¹¹⁰

Nakonec je třeba zmínit, že samotné nedodržení omezujícího opatření, nehledě na to, jaká jeho forma bylo uložena, je přestupkem podle § 2 odst. 2 písm. h) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

¹⁰⁹ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 294. ISBN 978-80-7676-419-4.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 294.

4.2 Zabrání věci

Ochranné opatření zabráni věci upravuje § 53 PřZ. Důvodová zpráva k tomuto omezujícímu opatření mimo jiné uvádí, že se jedná o subsidiární opatření ve vztahu ke správnímu trestu propadnutí věci.¹¹¹ O vztahu mezi nimi jsem se již zmínil v kapitole o propadnutí věci. Úzké propojení mezi oběma instituty správního trestání se projevuje především tím, že zákon umožňuje ochranné opatření uložit pouze k věci, která by mohla propadnout, ale zároveň k ní tento správní trest uložen nebyl. Poté musí být naplněna jedna z podmínek podle § 53 odst. 1 písm. a) až e) PřZ, a nakonec je ještě nutné naplnit, kumulativně s předchozími dvěma podmínkami, že zabráni věci vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem. Společné uložení propadnutí věci nebo propadnutí náhradní hodnoty a zabráni věci je tedy logicky vyloučeno.¹¹²

Paragraf 53 odst. 1 písm. a) až e) PřZ stanovuje podmínky, z nichž jedna musí být vždy naplněna, aby bylo možné zabráni věci uložit. To, že stačí alternativní naplnění pouze jedné z podmínek v uvedeném ustanovení, a ne všech kumulativně, lze dovodit už jen z toho, že kumulativní naplnění ani není možné, jak bude zřejmé níže, kde se jednotlivým podmínkám věnuji.

Za prvé je podle § 53 odst. 1 písm. a) PřZ možné zabrat věc, pokud „do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo, se nezjistí skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě“. Toto ustanovení upravuje situace, kdy došlo ke spáchání přestupku, ale osobu pachatele se do 60 dnů nepodařilo zjistit, a zároveň bude spojitost věci s tímto přestupkem nepochybná. Je také důležité zmínit, že přestupek vyjde najevo poté, co se stane známým správnímu orgánu, a nikoliv svědkovi nebo poškozenému.¹¹³

Dále podle § 53 odst. 1 písm. b) PřZ je zabráni věci možné, pokud věc náleží pachateli a proti němu není možné vést řízení o přestupku nebo mu nelze uložit správní trest. Existuje spousta možností, jak k tomuto může dojít. Pachatel může být jednou z osob, které jsou vyňaty z osobní působnosti zákona podle § 4 PřZ, nebo odpovědnost za přestupek vůbec nevznikla z důvodu nedostatečného věku nebo nepřičetnosti osoby v době skutku, odpovědnost za přestupek také mohla zaniknout z důvodu uplynutí promlčecí doby, smrti fyzické osoby nebo zániku právnické osoby či vyhlášením amnestie, nakonec je také možné, že osoba přímo postižená

¹¹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 177

¹¹² PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 284–285. ISBN 978-80-7502-612-5.

¹¹³ ONDRUŠOVÁ, Marta. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou*. Praha: Leges, 2017, s. 359. ISBN 978-80-7502-212-7.

přestupkem nedá svolení řízení o přestupku zahájit nebo v takovém řízení pokračovat podle § 79 PřZ.¹¹⁴

Důvodem k zabrání podle § 53 odst. 1 písm. c) PřZ je, že věc náleží pachateli, ale u tohoto pachatele bylo od uložení správního trestu upuštěno nebo podmíněně upuštěno. Správní orgán může od uložení správního trestu upustit za podmínek obsažených v § 43 PřZ nebo v případě mladistvého též podle podmínek § 59 PřZ, podmíněně upuštění od uložení správního trestu pak upravuje § 42 PřZ.

Je také možné zabrat věc, která pachateli nenáleží nebo mu nenáleží zcela, jak stanovuje § 53 odst. 1 písm. d) PřZ. To představuje jeden z aspektů, ve kterých se propadnutí věci zásadně odlišuje od správního trestu propadnutí věci. Propadnout totiž může pouze věc, která pachateli zcela náleží. Podle tohoto ustanovení tedy bude možné zabrat věc ve společném jmění manželů¹¹⁵ nebo i věc, ke které má pachatel pouze spoluvlastnický podíl.

Nakonec podle § 53 odst. 1 písm. e) PřZ může být zabráná i věc, jejíž vlastník není znám. Důvodová zpráva k této podmínce uvádí, že vychází z předchozí praxe především ve spojitosti s omamnými látkami, psychotropními látkami, jedy a prekursorů drog a vlastníci takových látek jsou často neznámí. Protože podle § 68 písm. c) PřZ je vlastník věci, která může být nebo byla zabráná, v části řízení, které se týká zabrání věci nebo náhradní hodnoty účastníkem řízení, musí pak správní orgán takovému neznámému vlastníkovu ustanovit opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. e) SprŘ. Zabrání věci pak proběhne bez identifikace vlastníka.¹¹⁶

Výjimku z uvedených podmínek představuje § 53 odst. 2 PřZ, ten říká, že lze zabrat i takovou věc, která nesplňuje uvedené podmínky, pokud se jedná o výnos přestupku, a to i pokud není výnosem bezprostředním. Důvodová zpráva k tomu uvádí, že výnosem se rozumí „*věc, která byla získána přestupkem nebo jako odměna za něj, nebo věc, byť i jen zčásti, nabytá za věc získanou přestupkem nebo jako odměna za něj*“.¹¹⁷ Protože tento výklad prakticky kopíruje specifikaci věci, která může propadnout, podle § 48 odst. 1 písm. b) a c) PřZ, domnívám se, že hlavním záměrem zákonodárce zde bylo zamezit obcházení těchto konkrétních ustanovení ze strany pachatelů.

¹¹⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 284–285. ISBN 978-80-7502-612-5.

¹¹⁵ Za předpokladu, že věc skutečně patří do společného jmění manželů, pokud by se například na věc stahovala jedna z výjimek z § 709 odst. 1 ObčZ, musel by správní orgán k takové věci uložit správní trest propadnutí věci.

¹¹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 177

¹¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016, s. 178

Stejně jako u propadnutí věci nebo propadnutí náhradní hodnoty se vlastníkem propadnuté věci stává stát, a to ode dne, kdy správní rozhodnutí nabude právní moci.¹¹⁸ Výjimku z tohoto pravidla, stejně jako u propadnutí věci, nalezneme v § 2 odst. 4 zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži, kdy věc zabraná podle tohoto zákona připadá bez náhrady Československému červenému kříži.

Nakonec nalezneme v § 53 odst. 4 PŘZ poslední podmínku, která musí být splněna, a sice že o zabránění věci musí být rozhodnuto do pěti let od dokončení jednání majícího znaky přestupku. Uložit zabránění věci tedy lze i poté, co uplyne promlčecí doba podle § 30 PŘZ. „*pětiletá lhůta je lhůtou zákonnou a není možné ji prodloužit.*“¹¹⁹ To však neznamená, že by zvláštní zákony nemohly lhůtu pro zabránění věci určit rozdílně, jak to je například v § 35 zákona č. 440/2003 Sb., o nakládání se surovými diamanty, o podmínkách jejich dovozu, vývozu a tranzitu, který stanovuje tuto lhůtu jako šest let od spáchání přestupku.¹²⁰

Zabránění věci lze uložit jak v rozhodnutí o přestupku, tak v samostatném rozhodnutí, vždy však musí být v rozhodnutí zabíraná věc konkrétně specifikována a její zabránění dostatečně odůvodněno.¹²¹

4.3 Zabránění náhradní hodnoty

Právní úpravu zabránění náhradní hodnoty nalezneme v § 54 PŘZ. Smyslem tohoto ochranného opatření je namísto konkrétní věci odebrat náhradní hodnotu až ve výši hodnoty takové věci, pokud její zabránění bude jejím vlastníkem zmařeno. Paragraf 54 odst. 1 PŘZ potom výslovně uvádí, že k tomu může dojít tak, že vlastník věci ji „*zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zužitkuje, nebo jestliže jinak zabránění takové věci zmaří*“. To zároveň motivuje vlastníka věci, aby umožnil její řádné zabránění, protože ani zničením věci nezabránění určitým dopadům do své majetkové sféry.

Zabrat náhradní hodnotu lze až do výše hodnoty věci, která mohla být zabráněna. Musela tedy existovat věc splňující zákonné požadavky pro zabránění podle § 53 PŘZ. Hodnotu takové věci pak správní orgán zpravidla určí podle znaleckého posudku nebo odborného vyjádření. Náhradní hodnotou pak mohou být peníze, ale i jakákoliv jiná věc.

¹¹⁸ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 296. ISBN 978-80-7502-383-4.

¹¹⁹ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2021, s. 118. ISBN 978-80-7502-531-9.

¹²⁰ VETEŠNÍK, Pavel. § 53 [Zabránění věci]. In: JEMELKA, Luboš a VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 415, marg. č. 4. ISBN 978-80-7400-772-9.

¹²¹ BOHADLO, David. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 294. ISBN 978-80-7676-419-4.

Podle § 53 odst. 1 PřZ náhradní hodnota přechází do vlastnictví státu, a to dnem právní moci rozhodnutí, ve kterém bylo ochranné opatření uloženo.¹²²

¹²² KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 299–300. ISBN 978-80-7502-383-4.

Závěr

Některé z hlavních problémů, které v našem současném systému správních trestů nalezneme, se týkají správního trestu pokuty. Problémy nalezneme v jejich nepřiměřeně vysoké výši a v jejich pravidelném zvyšování, dále také v nízké míře jejich placení ze strany pachatelů,¹²³ přičemž tyto problémy mohou být alespoň částečně propojeny. Ilustrovat si problém s výší pokut můžeme srovnáním možné výše pokuty a nejvyšší možné výše peněžitého trestu, který je trestem svou podstatou pokutě nejbliže. Přitom je třeba pamatovat, že podle zásady subsidiarity trestní represe obsažené v § 12 odst. 2 TZ mají prostředky trestního práva být užity jen tam, kde „*nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu*“. Prostředky trestního práva tak mají sloužit k postihu jen těch nejzávažnějších protiprávních jednání a podle toho by se i mělo jednat o prostředky svým zásahem nejintenzivnější. Fyzické osobě je tedy podle § 68 TZ možné uložit peněžitý trest maximálně ve výši 36,5 milionu Kč, zatímco za přestupek podle § 159a zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, je fyzické osobě možné uložit pokutu až 140 milionů Kč. Zvláštních zákonů, které umožňují uložení až 100milionových pokut, je k tomu více.¹²⁴ Protože pokuty v České republice ukládá velké množství rozdílných správních orgánů, nebyl jsem schopen najít ucelené statistiky ohledně procentních sazeb uložených pokut, které jsou následně i zaplacený, ale třeba v Praze 1 bylo v letech 2018–2023 uhrazeno v průměru pouze 55,29 % pokut uložených za parkovací přestupky.¹²⁵

Vzhledem k obrovskému počtu právních norem správního práva a velkému počtu přestupků, které upravují, je těžké nalézt obecná řešení pro uvedené problémy, domnívám se však, že je alespoň částečně možné je zmírnit. Má hlavní *de lege ferenda* úvaha spočívá ve stanovení možné výše pokut v % rozmezí z určité částky. Přitom částkou zde není myšleno číselné uvedení hodnoty v zákoně, ale určení, z čeho se bude při výpočtu vycházet. U určitých přestupků by se vycházelo z příjmu pachatele za určitou dobu, jindy z částky, kterou se pachatel protiprávně obohatil, a v dalších případech i z jiných možných určení v závislosti na povaze spáchaného přestupku. Moje úvaha je však převážně založena na vycházení z příjmů pachatele, protože to by obecně dle mého názoru mělo nejlepší vliv na výše uvedené problémy. Pokuty by tak nově byly stanoveny například jako 3–5 % z průměrného měsíčního výdělku pachatele za předchozí tři

¹²³ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2022, s. 284–285. ISBN 978-80-7502-612-5.

¹²⁴ Například § 91 odst. 16 písm. a) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích, nebo § 44 odst. 3 písm. d) zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

¹²⁵ ÚŘAD MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 1. Přestupky a parkování / Přestupky podle stavu zpracování. *Transparentni.praha1.cz* [online]. © 2022 [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYmM3OTZhYTktMTcwOC00Y2NhLW15Y2QtMTQ3ZmM3NmVmOWI4IiwidCI6IjA0OGNmODkzLTMxYzQtNGRiNC05MmU0LWQ3Njk3MzUxYjhhYiIsImMiOiJ9>

kalendářní měsíce. Procentuální rozmezí pokut ve zvláštním zákoně by se stanovilo s ohledem na závažnost přestupku, zda je trestána fyzická, či právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající, a podle dalších parametrů v závislosti převážně na okolnostech přestupku. Vymezení výše pokuty jako procentuální výměr z určité částky není našemu právnímu řádu cizí, setkat se s tím můžeme na více místech.¹²⁶ Soulad takto určených pokut s naším právním řádem můžeme odvodit také z toho, že se již Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, jaká je délka promlčecí doby u těchto přestupků, a došel k závěru, že promlčecí doba bude jeden rok.¹²⁷ Od takto určené výměry pokut se dá očekávat, že jejich funkce individuální prevence bude posílena, a to zejména u majetnějších pachatelů, protože výše pokuty by nyní lépe odpovídala jejich vyšším příjmům. Tím, že by zákon stanovoval rozpětí, a nikoliv pevné určení %, by umožňovalo naplnění zásady individualizace správního trestu a zároveň zásady nulla poena sine lege, konkrétně podzásady nulla poena sine lege certa, protože by se nejednalo o absolutně určitě stanovený trest. Správní orgán by i v takovém případě ukládal pokuty s ohledem na konkrétní situace pachatele, například méně majetným pachatelům by se uložila pokuta v dolním procentuálním rozmezí, ve vyšším naopak majetnějším, samozřejmě by majetková situace pachatele nemusela nutně být jediným parametrem pro rozhodování, jako tomu je nyní. Pokud by se vycházelo z příjmů pachatele a ten by prokazatelně žádné neměl za předmětné období pak by rozhodnou hodnotou byla aktuální minimální mzda. Vše výše uvedené je k tomu podle mého názoru v souladu s judikaturou Ústavního soudu, který se již v minulosti vyjádřil k charakteru pokuty tak, že *„musí reflektovat i majetkové poměry potrestaného“* a *„kritérium zkoumání majetkových poměrů delikventa při úvaze o výši ukládané pokuty je nezbytné a komplementární – nikoli ovšem proto, že vysoké pokuty by byly nevymahatelné, ale vzhledem k riziku ‚likvidačního‘ účinku nepřiměřeně vysoké pokuty. Pokuta jakožto trest musí být diferencovaná, aby efektivně působila jako trest i jako odstrašení (individuální a generální prevence)“*.¹²⁸ Tomuto likvidačnímu účinku se u navrhnutého řešení dá efektivně předejít tím, že by se nikdy nevycházelo z celkové hodnoty majetku pachatele, což by ostatně bylo i nepřiměřeně komplikované, a i samotná procentuální výměra by měla přesáhnout 50 % jen u těch nejzávažnějších přestupků. Potřeba konstantního navyšování výměry pokut by byla navíc též značně zmírněna, protože vliv inflace na újmu trestem pachateli způsobenou by se zde projevila automaticky. Dopředu nejistou hodnotu, z níž by se % vyměřovala, by si pak správní orgán zjišťoval jako nyní, tedy by vycházel *„při zjišťování osobních a majetkových poměrů z*

¹²⁶ Příkladem uvádím § 27 odst. 5 písm. f) zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, nebo § 44 odst. 3 písm. c) zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

¹²⁷ Rozhodnutí nejvyššího správního soudu ze dne 25. září 2020, č. j. 10 Afs 72/2020-76.

¹²⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 9. března 2004, sp. zn. Pl. ÚS 38/02.

*údajů doložených samotným účastníkem řízení, případně z těch, které vyplynuly z dosavadního průběhu správního řízení, či které si opatří samostatně bez součinnosti s účastníkem řízení. Nelze-li takto získat přesné informace, je správní orgán oprávněn stanovit je v nezbytném rozsahu odhadem“.*¹²⁹ Podstatou mého návrhu tedy je stanovení výše uvedené výměry u co nejvíce přestupků, kde to dovoluje povaha takového přestupku. Nevýhodu spatřuji v teoretické neomezenosti výše pokuty, avšak mantinely pro právní úpravu, které jsem nastínil výše, jsou podle mého názoru zárukou, že skutečně likvidační pokuty ani nebude možné uložit. Je také důležité, aby rozhodující hodnota byla relativně snadno určitelná, a nikoliv abstraktní v praxi neurčitelná hodnota, protože to by způsobilo neúměrnou zátěž na správní orgány a zbytečně prodlužovalo délku řízení o přestupku. Nakonec se také domnívám, že relativně nižší a k výši jejich příjmů úměrná výměra pokut pro méně majetné bude více motivační k jejich uhrazení a povede tak i ke zmírnění problému s nedostatečným hrazením pokut.

Mé úvahy se dále ubíraly směrem k možnému rozšíření výčtu správních trestů, a to zejména o obecně prospěšné práce, jejich uložení za přestupek je však v rozporu s čl. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a také čl. 9 Listiny základních práv a svobod.

Cílem práce bylo poskytnout komplexní souhrn problematiky správních trestů a ochranných opatření a navrhnout řešení nalezených nedostatků. K naplnění tohoto cíle se první kapitola věnovala zásadám správního trestání se zaměřením na zásady individualizace, nulla poena sine lege, humanismu a přiměřenosti, protože ty mají největší vliv na danou problematiku. Další kapitola se věnovala správní trestům obecně, především skrze rozebrání jednotlivých znaků jejich definice z odborné literatury. Následující kapitola se skládala z podkapitol věnovaných každému správnímu trestu z PřZ a v poslední kapitole byly uvedeny příklady a popis některých správních trestů ze zvláštních zákonů. Poslední kapitola pak byla věnována ochranným opatřením, na začátku byl ponechám prostor pro jejich definici s důrazem na rozdíly mezi nimi a správními tresty a pak následovaly podkapitoly o jednotlivých ochranných opatření z PřZ. Celkově se tedy domnívám, že správní tresty a ochranná opatření jsou v našem právním řádu upraveny srozumitelně, v souladu se zásadami správního trestání, a co je hlavní plní své funkce. O kvalitě právní úpravy této oblasti hovoří také to, že žádný správní trest nebyl od data účinnosti PřZ 1. 7. 2017 dodnes novelizován a u ochranných opatření došlo za stejnou dobu pouze k drobným úpravám omezujících opatření, kdy zákon č. 417/2021 Sb. pouze specifikoval, že pachatel hradí náklady programu pro zvládnutí agrese nebo násilného chování, a k orgánům

¹²⁹ Rozhodnutí nejvyššího správního soudu ze dne 20. dubna 2010, č. j. 1 As 9/2008-133.

dohlížejícím na dodržování omezujících opatření přidal orgány Policie České republiky a obecní policie, ani jedna ze změn tak nezasáhla do podstaty omezujících opatření.

Seznam použitých zkratek

PřZ	Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
SprŘ	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
s.ř.s.	Zákon č. 150/2002 Sb. Soudní řád správní
ObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Důvodová zpráva	Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022, 596 stran. ISBN 978-80-7676-419-4.

BOHADLO, David; POTĚŠIL, Lukáš a POTMĚŠIL, Jan. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-413-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

FIALA, Zdeněk, FRUMAROVÁ, Kateřina, HORZINKOVÁ, Eva a ŠKUREK, Martin. Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2021, 308 stran; ISBN 978-80-7502-531-9.

FRUMAROVÁ, K. a kol. Správní trestání. Praha: Leges, 2017, 400 stran, ISBN 978-80-7502-250-9

HENDRYCH, Dušan; ČEBIŠOVÁ, Taisia; KOPECKÝ, Martin; MIKULE, Vladimír; POMAHAČ, Richard et al. Správní právo: obecná část. 9. vydání 2016. Praha: C.H. Beck, 2016. 570 stran, ISBN 978-80-7400-624-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, 1040 stran, ISBN 978-80-7502-576-0.

JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 9. vydání Praha: Leges, 2022, 1424 stran. ISBN 978-80-7502-637-8.

JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, ISBN 978-80-7400-772-9, Dostupné v informačním systému Beck-online.

KUČEROVÁ, H., HORZINKOVÁ, E. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou. Praha: Leges, 2019, 960 stran, ISBN 978-80-7502-383-4.

LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-529-9, Dostupné v informačním systému Beck-online.

ONDRUŠOVÁ, M., ONDRUŠ, R., VYTOPIL, P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízeních o nich. Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb., Praha: Leges, 2017, 776 stran, ISBN 978-80-7502-212-7.

PRÁŠKOVÁ, Helena. Přestupkové právo. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 574 stran. ISBN 978-80-7502-612-5.

Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (3. doplněná verze, aktualizovaná ke dni 1. února 2022). Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, [2022], 118 stran, ISBN 978-80-7616-144-3.

ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2023, ISBN 978-80-7400-893-1, Dostupné v informačním systému Beck-online.

Seznam použitých internetových zdrojů

ÚŘAD MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 1. Přestupky a parkování / Přestupky podle stavu zpracování. Transparentni.praha1.cz [online]. © 2022 [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYmM3OTZhYTktMTcwOC00Y2NhLWI5Y2QtMTQ3ZmM3NzVmOWI4IiwidCI6IjA0OGNmODkzLTMxYzQtNGRiNC05MmU0LWQ3Njk3MzUxYjYhYiIsImMiOjI9>

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 150/2002 Sb. Soudní řád správní

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 424/199 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

Zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoníku práce

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu

Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži

Zákon č. 253/2008 Sb., zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

Zákon č. 440/2003 Sb., o nakládání se surovými diamanty, o podmínkách jejich dovozu, vývozu a tranzitu

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

Zákon č. 417/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 285/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění zákona č. 173/2018 Sb., a zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

Zákon č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích

Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech

Sdělení č. 209/1992 Sb. o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 14/09

Nález Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 3/02

Nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 12/03

Nález Ústavního soudu ze dne 9. března 2004, sp. zn. Pl. ÚS 38/02.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. června 2017, č. j. 6 As 68/2017-53.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. března 2017, č. j. 7 As 332/2016-44.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. března 2022, č. j. 7 As 126/2020-34.

Rozhodnutí nejvyššího správního soudu ze dne 25. září 2020, č. j. 10 Afs 72/2020-76.

Rozhodnutí nejvyššího správního soudu ze dne 20. dubna 2010, č. j. 1 As 9/2008-133.

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, č. 250/2016. dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>

Správní tresty a ochranná opatření

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá tématem správních trestů a ochranných opatření v Českém právním řádu. Cílem je komplexně shrnout předmětnou problematiku a navrhnout řešení k nalezeným nedostatkům. Informace o jejich účelu a funkci, platné právní úpravě, zásadách, které je ovládají, nedostacích při jejich aplikování v praxi a dalších aspektech dané problematiky byly získány především studiem a rozbohem právních norem, předmětné odborné literatury a rovněž aplikovatelné judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. První kapitola práce je věnována zásadám správního trestání se zaměřením na ty z nich, které mají dle názoru autora největší vliv na obsah, vztahy a systém samotných druhů správních trestů a ochranných opatření. Druhá kapitola se věnuje správním trestům obecně, jejich znakům, některým rozdílům mezi nimi a ostatními právními následky protiprávního jednání a také jejich dalším atributům. Ve třetí kapitole jsou v jednotlivých podkapitolách rozebrány druhy správní trestů, jejichž právní úpravu nalezneme v § 45 až § 50 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a v poslední podkapitole jsou uvedeny příklady a krátké pojednání o některých druzích správních trestů, které můžeme nalézt ve zvláštních zákonech. Čtvrtá kapitola se nejprve na začátku věnuje obecně ochranných opatření a následně v jednotlivých podkapitolách popisuje ochranná opatření, která nalezneme v § 52 až § 54 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. V závěru dochází ke krátkému shrnutí tématu diplomové práce a velký prostor je ponechán pro úvahy autora de lege ferenda o možném řešení aktuálních problémů s nedostačeným hrazením pokut, neustálým zvyšováním jejich výměry a příliš vysoké vyšší pokut v Českém právním řádu, na tyto problémy autor narazil při studiu tématu diplomové práce, a to především v odborné literatuře.

Klíčová slova: Správní tresty, Ochranná opatření, Přestupkové právo

Administrative penalties and protective measures

Summary

The thesis deals with the topic of administrative penalties and protective measures in the Czech legal system. The aim is to comprehensively summarize the subject matter and to propose solutions for the shortcomings found. The information on their goal and function, the applicable legislation, the principles that govern them, the shortcomings in their application in practice and other aspects of the issue at hand were obtained mainly by studying and analyzing the legislation, the relevant professional literature as well as the applicable case law of the Constitutional Court as well as the Supreme Administrative Court. The first chapter of the thesis is dedicated to the principles of administrative punishment, focusing on those which, in according to the authors opinion, have the greatest influence on the content, relations and system of the types of administrative punishments and protective measures themselves. The second chapter is devoted to administrative punishments in general, their features, some differences between them and other legal consequences of unlawful conduct, and their other attributes. In the third chapter, the subchapters discuss the types of administrative punishments, the legal regulation of which can be found in Sections 45 to 50 of Act No. 250/2016 Coll., on liability for offences and the procedure thereon, and the last subchapter provides examples and a brief discussion of some types of administrative punishments that can be found in special laws. The fourth chapter first starts with a general discussion of protective measures and then, in individual subchapters, describes the protectivemeasures that can be found in Sections 52 to 54 of Act No. 250/2016 Coll., on liability for offences and the proceedings thereon. Finally, a brief summary of the topic of the thesis is made and a large space is left for the author de lege ferenda opinions on possible solutions to the current problems of insufficient ineffectual fine settlement, constant increase of the assessment and too heavy fines in the Czech legal system. These problems were encountered by the author while studying the topic of the thesis, mainly in the relevant professional literature.

Key words: administrative penalties, protective measures, misdemeanour law